

Obsah

Úvod	2
CITACE Z KNIHY <i>Učení dona Juana</i>	5
KOMENTÁŘ.....	7
CITACE Z KNIHY <i>Oddělená skutečnost</i>	8
KOMENTÁŘ.....	14
CITACE Z KNIHY <i>Cesta do Ixtlanu</i>	16
KOMENTÁŘ.....	22
CITACE Z KNIHY <i>Příběhy síly</i>	24
KOMENTÁŘ.....	30
CITACE Z KNIHY <i>Druhý kruh síly</i>	32
KOMENTÁŘ.....	34
CITACE Z KNIHY <i>Dar Orla</i>	36
KOMENTÁŘ.....	41
CITACE Z KNIHY <i>Vnitřní oheň</i>	43
KOMENTÁŘ.....	47
CITACE Z KNIHY <i>Síla ticha</i>	48
KOMENTÁŘ.....	54
Info o původní knize.....	55

Úvod

Předkládanou řadu zvláště vybraných citací jsem uspořádal z prvních osmi knih, které jsem napsal o světě šamanů dávného Mexika. Citace jsem vybíral přímo ze záznamů instrukcí, které mi jako antropologovi poskytoval můj učitel a rádce don Juan Matus. Tento šaman indiánského kmene Jaki z Mexika náležel do posloupnosti šamanů odvozujících svůj původ od svých předchůdců žijících za dávných časů v Mexiku.

Don Juan Matus mě velice účinným způsobem zatáhl přímo do svého světa, do světa oněch dávných šamanů. Ocitl se tak pro mě ve zcela klíčové pozici, protože věděl o existenci oblasti jiné skutečnosti, oblasti, která nebyla ani mámením iluze, ani produktem fantazie. Pro dona Juana a jeho šamanské souputníky - bylo jich celkem patnáct - byl totiž svět dávných šamanů tak skutečný a pragmatický, jak jen svět může být.

Když jsem na této knize začal pracovat, měl jsem na mysli zcela jednoduchou představu. Chtěl jsem vybrat z oblasti představ oněch dávných šamanů pár drobnokreseb, rčení a představ, které by mohlo být užitečné si přečíst a přemýšlet o nich. Ale jakmile se práce rozjela, nabrala neočekávaný obrat: uvědomil jsem si, že citace jsou samy o sobě nabitý neuvěřitelnou hnací silou. Začaly mně vyjevovat skrytou posloupnost myšlenek, které jsem si dříve nikdy nebyl vědom. Ukazovaly směr, kterým se instrukce don Juana ubíraly po celých třináct let, kdy mě jako svého učedníka vedl.

Vybrané citace daleko lépe než všechny mé abstraktní úvahy odhalovaly nepředvídanou a přímo k cíli směřující posloupnost akcí, jejichž prostřednictvím se mi don Juan snažil ukázat onen svět a usnadnit mně přístup do něj. Nade vši pochybnost jsem si uvědomil, že don Juan přitom sledoval postup, kterým ho do světa šamanů uvedl jeho vlastní učitel.

Posloupnost akcí dona Juana vycházela z jeho vědomé snahy narvat mě do něčeho, co nazýval jiným *systémem poznání*. Svůj *systém poznání* přitom chápal v rámci standardní definice *poznání*, tedy jako "proces, který řídí každodenní vědomí a který zahrnuje paměť, zkušenost a vnímání včetně jejich správného využití v rámci dané souvislosti". Přitom tvrdil, že šamani dávného Mexika používali jiný *systém poznání*, než používají obyčejní lidé.

Když jsem vycházel z logiky a uvažování studenta sociologie, musel jsem jeho výrok odmítnout. Znovu a znovu jsem se donu Juanovi snažil dokázat, že jeho tvrzení je nesmyslné. Pro mě tehdy představovalo přinejmenším zmatení mysli.

Bylo třeba třinácti let jeho a mé usilovné práce, aby se rozsypala má víra v normální systém poznání, který svět kolem nás činí pochopitelným. Ocitl jsem se tak ve velice zvláštním postavení, ve stavu jakési polonedůvěry k jinak implicitně přijímanému systému poznání každodenního světa.

Po třinácti letech těžkého bombardování jsem si proti své vůli uvědomil, že don Juan skutečně vychází z jiného hlediska vnímání světa. A že tudíž šamani dávného Mexika jiný systém poznání mít museli. Připustit to bylo něco jako upálení sebe sama. Cítil jsem se jako zrádce. Jako člověk, který hlásá to nejobludnější kacírství.

Když don Juan cítil, že překonal můj nejhorší odpor, napěchoval do mě své stanovisko tak hluboko a daleko, jak to jen šlo a já musel bez jakýchkoli zábran připustit, že v rámci svého šamanství posuzovali šamani svět z hlediska, které je v rámci našeho způsobu vytváření představ nepopsatelné. Například energii

vnímali jako cosi, co volně protéká vesmírem. Jako energii beze všech socializujících a vztahových vazeb, jako čistou vibrující energii. Toto vnímání energie nazývali *zřením*.

Prvním cílem dona Juana bylo dopomoci mně k tomu, abych i já vnímal energii tímto způsobem. Ve světě šamanů je totiž tento způsob vnímání energie volně protékající vesmírem prvním povinným krokem k širšímu, mnohem svobodnějšímu pohledu na svět, který vyplývá z jiného systému poznání.

Aby ve mně vyvolal schopnost *zření*, používal don Juan různé, mě zcela neznámé poznávací postupy. Jeden z nejdůležitějších postupů nazýval *rekapitulací*. Spočíval v systematickém zpětném přezkoumávání vlastního života, probíhajícím kousek po kousku. Cílem nebylo to, aby ten, kdo *rekapitulaci* provádí, našel zákonitosti či vynesl soudy, ale to, aby svému životu porozuměl a změnil jeho směr. Don Juan tvrdil, že jakmile člověk zkoumající svůj život ho jednou spatří z neosobního hlediska, které rekapitulace vyžaduje, už nikdy se do tohoto života nemůže vrátit.

Schopnost *zřít* energii plynoucí vesmírem znamenala pro dona Juana zároveň i schopnost *zřít* lidské bytosti jako *svítící vejce* či *svítící koule* energie a schopnost rozlišit u těchto koulí určité rysy společné všem lidem. Například rozeznat uvnitř těchto značně jasných koulí bod nejvyšší jasnosti. dávní šamani tvrdili, že je to právě tento nejjasnější bod, který oni nazývali *bodem soustředění*, ve kterém je soustředěno vnímání. Z této představy logicky odvozovali, že v tomto nejjasnějším bodě vzniká naše poznání světa. I když to zní podivně, don Juan měl pravdu. Přesně takhle k tomu dochází.

Vnímání šamanů vycházelo z úplně jiných procesů, než používají normální lidé. Tvrdili, že přímé vnímání energie je přivedlo k poznání něčeho, co nazývali *energetickou skutečností*. Touto *energetickou skutečností* rozuměli pohled na skutečnost vzniklý v důsledku přímého *zření* energie. Pohled vedoucí k závěrů, které byly konečné a které nebylo možno dál redukovat. Nešlo je podrobovat žádné spekulaci či snažit se je vřazovat do našeho standardního systému interpretací.

Don Juan říkal, že pro šamany jeho poslušnosti byl *energetickou skutečností* i fakt, že svět kolem nás je určován procesem poznávání a že tento proces není neměnný, není daný s konečnou platností. Že podoba tohoto procesu je dána tréninkem a jeho dalším používáním. A že tento závěr rozvedli do další *energetické skutečnosti*: standardní proces poznávání je produktem naší výchovy. Nic víc.

Don Juan mimo jakoukoli pochybnost věděl, že vše, co mi sděluje o poznávacím systému šamanů dávného Mexika, odpovídá skutečnosti. Don Juan byl mimo jiné i *nagual*, což pro praktikující šamany znamená přirozeného vůdce, člověka, který je schopen vnímat *energetické skutečnosti*, aniž by mu to působilo jakékoli potíže. Byl tudíž určen k tomu, aby úspěšně vedl své druhy po cestách myšlení a vnímání, které nelze popsat.

Když jsem vzal v úvahu všechny skutečnosti, které mi don Juan o svém světě poznání sdělil, dospěl jsem k závěru, který sdílel i on. Že totiž nejdůležitější jednotkou jeho světa je představa *záměru*. Pro šamany dávného Mexika byl *záměr* silou, kterou dokázali v rámci *zření* energie plynoucí vesmírem přímo vizualizovat. Považovali ho za všeprostupující sílu ovlivňující veškeré aspekty času i prostoru. Považovali *záměr* za hnací sílu skrývající se za vším. Pro ony šamany však měla význam především skutečnost, že *záměr* - jako zcela čirá abstrakce - je velmi důvěrně propojen s člověkem a že člověk jej může ovlivňovat. Šamani dávného Mexika si byli vědomi i toho, že uvedenou sílu je

možné ovlivňovat pouze chováním, které je dokonalé a bezchybné. Jen nejukázněnější adepti mohli dosáhnout tohoto cíle.

Další překvapivou jednotkou tohoto zvláštního systému poznání bylo šamanské chápání a používání času a prostoru. Nevnímali čas a prostor jako my, čili jako jevy, které tvoří rámec našeho života tím, že představují integrální část našeho normálního systému poznání. V našem systému poznání chápeme čas jako "neprostorové kontinuum, ve kterém se ve zřetelně nevratné posloupnosti dějí události, a to od minulosti přes přítomnost do budoucnosti" a prostor jako "nekonečně rozsáhlé trojrozměrné pole, ve kterém existují hvězdy a galaxie, tedy celý vesmír".

Pro šamany dávného Mexika byl čas něco jako myšlenka, ale myšlenka vnuknutá něčím ve své velikosti nepředstavitelným. Podle jejich logického závěru pak člověk, který je součástí této myšlenky vnuknuté silami pro lidský rozum nepředstavitelnými, v sobě stále ještě uchovává malé množství této myšlenky. Množství dostatečné k tomu, aby si byl schopen, za určitých okolností spočívajících ve výjimečné ukázněnosti, tuto myšlenku připomenout.

Prostor byl pro tyto šamany abstraktní oblastí aktivity. Nazývali ho *nekonečno* a považovali ho za úhrnnou sumu veškeré činnosti všech živých bytostí. Prostor pro ně nebyl něco vzdáleného jako pro nás. Představoval pro ně něco velmi blízkého, něco pozemského. Podle verze předávané donem Juanem nepovažovali šamani dávného Mexika čas a prostor za abstraktní představy, jak to dnes činíme my. Pro ně byly čas a prostor i ve své nepochopitelnosti integrální součástí člověka.

Šamani používali ještě jednu poznávací jednotku, a to *kolo času*. Popisovali ho jako nekonečně dlouhý a široký tunel, který má zrcadlicí brázdy. Těchto brázd je nekonečný počet a nekonečná je i každá brázda. Životní síla nutí každé stvoření, aby se zhlíželo v jedné brázdě. Toto zhlížení se znamená i uvěznění touto brázdou, žítí pouze touto brázdou.

Cílem bojovníka je zaměřit pomocí nezměrné disciplíny svou neumdlévající pozornost na celé *kolo času* a přimět je tak k otáčení. Bojovník, který v roztočení *kola času* uspěl, může nahlížet do kterékoli z brázd a může od ní svou pozornost kdykoli odtrhnout. Když se bojovník osvobodí od zakletí zhlížení se v jediné brázdě, může se podívat oběma směry: tím, kterým čas ustupuje, i tím, kterým přichází.

Z tohoto pohledu se *kolo času* jeví jako všeovlivňující síla, která život bojovníka nejen prostupuje, ale která působí i mimo něj. Je tomu tak i v případě citací uvedených v této knize. Zdají se být provázány dohromady závitky, které žijí svým vlastním životem. A tyto závitky nejsou ničím jiným než, řečeno jazykem šamanů, *kolem času*.

Působením *kola času* tato kniha začala směřovat někam jinam, než byl můj původní záměr. Citace se zmocnily vedení a staly se nezávislou řídicí silou. Nutily mě, abych se co nejvíce přiblížil duchu, ve kterém mi ony věty byly původně předány. Byl to duch střídmosti a naprosté přímosti.

Další věc, o kterou jsem se neúspěšně pokusil, byla snaha seřadit tyto citace do několika souborů, které by čtenáři jejich čtení a pochopení usnadnily. Tuto kategorizaci se mi však udržet nepodařilo. Nebyl jsem v žádném případě schopen vytvořit nějaké umělé kategorie, které by měly smysl a které by se hodily na něco tak amorfního a obrovského, jako je totalita světa poznání. Nezbyvalo mi než popustit citacím uzdu a nechat je vytvářet skicu kostry představ a pocitů, které měli šamani dávného Mexika o životě, smrti, vesmíru a energii. Vybrané citace odrážejí nejen představy šamanů o vesmíru, ale i jejich představy o procesu žití a koexistence v našem světě. A co je ještě důležitější, ukazují možnost, jak

ovládnout oba poznávací systémy najednou způsobem, který neporuší naše vědomí sebe sama.

CITACE Z KNIHY ***Učení dona Juana***

MOC ZÁVISÍ OD TOHO, co člověk ví. K čemu znát věci, které nemají žádné využití? Takové znalosti nám nijak nepomohou se připravit na nevyhnutelné setkání s neznámem.

—

NIC NA TOMTO SVĚTĚ nedostane člověk darem. Co je třeba se naučit, je nutno se naučit s vypětím všech sil.

—

K VĚDOMOSTEM JE TŘEBA PŘISTUPOVAT stejně jako k boji. V plné bdělosti, se strachem, s respektem a absolutní sebedůvěrou. Přistupovat k vědění či boji jinak je chyba a kdo ji učiní, nemusí žít ani tak dlouho, aby mohl této chyby litovat.

Pokud člověk splní všechny tyto čtyři podmínky - bdělost, strach, respekt a absolutní sebedůvěru - není už další chyby, které by se měl vyvarovat. Pokud splní tyto podmínky, je jeho činnost zbavena malátnosti, kterou se vyznačuje činnost hlupáka. A pokud selže či je poražen, ztratí pouze bitvu. A nebude toho sebelítostivě želet.

—

PŘÍLIŠNÉ ZABÝVÁNÍ SE SEBOU SAMÝM přináší obrovskou únavu. Člověk, který tak činí, je slepý a hluchý ke všemu jinému. Sama únava ho zbavuje možnosti spatřit záznaky všude kolem sebe.

—

KDYKOLI SE ČLOVĚK ROZHODNE SE UČIT, musí pracovat ze všech sil. Jeho možnosti učit se jsou dány jeho přirozeností. Nemá proto cenu se bavit o učení či vědomostech. Strach z vědění je přirozený, všichni ho zažíváme a nic s tím nemůžeme udělat. Ale ať už jsou vědomosti jakkoli hroživé, představa člověka bez vědomostí je daleko hroživější.

—

VZTEKAT SE NA LIDI znamená, že člověk jejich skutky považuje za významné. Je zásadně nutné to přestat takhle cítit. Skutky lidí nemohou být považovány za tak významné, aby překryly naši jedinou uskutečnitelnou volbu: setkávání se s nekonečnem.

—

AŽ VEZMEME COKOLI, představuje to jen jednu z cest, kterých jsou miliony. A tak bojovník nesmí zapomínat, že cesta je jenom cesta. Pokud cítí, že by ji neměl následovat, musí ji za jakýchkoli podmínek opustit. Jeho rozhodnutí na cestě zůstat či ji opustit nesmí být ovlivněno ani strachem, ani ambicemi. Každou cestu si musí zblízka a pečlivě prohlédnout. Protože existuje otázka, kterou si bojovník musí položit: "Má tato cesta srdce?"

Všechny cesty jsou stejné. Nevedou nikam. Nicméně cesta bez srdce není nikdy příjemná. Na druhou stranu cesta, která srdce má, je snadná. Bojovníkovi nečiní žádnou námahu si ji oblíbit. Sama vytváří pouť příjemnou. Tak dlouho, jak po ní člověk jde, tak dlouho je s ní zajedno.

—

EXISTUJE ŠŤASTNÝ SVĚT, kde není rozdílů mezi věcmi, protože tam není nikoho, kdo by se po těchto rozdílech ptal. Ale to není lidský svět. Někteří lidé pyšně věří, že žijí ve dvou světech, ale to je jen jejich marnivost. Pro nás existuje jen jeden jediný svět. Jsme lidé a musíme se spokojeností následovat svět lidí.

—

ČLOVĚK MÁ ČTYŘI PŘIROZENÉ NAPŘÁTELE: strach, jasnost mysli, moc a stáří. Strach, jasnost mysli a touha po moci mohou být překonány. Ne však stáří. Může být oddáleno, ale nikdy přemoženo.

—

KOMENTÁŘ

Citace vybrané z knihy *Učení dona Juana* obsahují v kostce všechno, co mi don Juan sdělil v počátcích mého učednictví. V čase událostí, popisovaných v uvedené knize, don Juan mluvil hodně o spojencích, mocných bylinách, Mezkalitovi, malém kouři, větru, duchu bystřin a hor, duchu čaparalu a podobně. Když jsem se později zeptal, proč na ty věci kladl tak veliký důraz a proč už o nich tolik nemluví, bezostyšně přiznal, že celou tuto pseudoindiánskou šamanskou hantýrku používal na počátku mého učednictví pouze k mému prospěchu.

Byl jsem tím nesmírně zaskočen. Nechápal jsem, jak může tvrdit něco, co je tak zřetelně nepravdivé. Tehdy skutečně mínil vážně to, co říkal a já byl zcela jistě člověk, který pravost jeho slov a nálad dokázal rozpoznat.

"Neber to tak vážně," smál se mi. "Byla to pro mě zábava brodit se vším tím balastem a bavilo mě to tím víc, že jsem to dělal pro tvé dobro."

"Pro mé dobro, done Juane? Co je to za nesmysl?"

"Ano, pro tvé dobro. Přelstil jsem tě tím, že jsem tvou pozornost zaměřoval na věci tvého světa, které tě fascinovaly, a tys to spolkl i s navijákem."

"Vše, co jsem potřeboval, bylo získat tvou nerozptýlenou pozornost. Ale jak jsem to měl udělat, když tys měl tak neukázněného ducha? Ty sám jsi mi znovu a znovu opakoval, že se mnou zůstáváš, proto že tě fascinuje můj pohled na svět. Nechápal jsi, že se tvá fascinace opírá o skutečnost, že mlhavě znáš všechno, o čem mluvím. A tak jsi toto mlhavé poznání přisuzoval šamanství a nechal ses jím táhnout. Takže jsi setrval."

"A to děláte každému, done Juane?"

"Každému ne, protože jednak za mnou každý nepříjde a hlavně mě každý nezajímá. Zajímal jsi mě a zajímáš mě jedině ty, jen ty sám. Takhle mě přelstil i můj učitel nagual Julian. Přelstil mě tím, že využil mé smyslnosti a chtivosti. Slíbil mi všechny krásné ženy, které ho obklopovaly a slíbil, že mě zasype zlatem. Slíbil mi bohatství a já se na to chytil. Všichni šamani mé poslušnosti nejsou guruové či učitelé. Kašlou na vyučování svých vědomostí. Prostě chtějí, aby jejich vědomosti někdo podědil. Chtějí dědice a ne lidi, kteří se z intelektuálních důvodů povrchně zajímají o jejich učení."

Don Juan měl pravdu, když říkal, že jsem zcela naletěl na jeho manévr. Věřil jsem, že jsem našel tak dokonalého šamanského informátora, jakého si jen antropolog může přát. To byla ta doba, kdy jsem pod ochranou a vlivem dona Juana psal deníky a shromažďoval staré mapy, na kterých byly po staletí zachycovány polohy starých jakijských měst a které sahaly k jezuitským kronikám z konce 18. století. Všechny polohy měst jsem zaznamenával, dumal jsem nad tím, proč byla města přesunuta na jiné lokality a proč po jejich přesunu vždy docházelo k rozdílnému uspořádání. Pseudospekulace o příčinách těchto jevů a jejich kritické hodnocení mě zcela pohltily. Nashromáždil jsem tisíce archů poznámek a úvah, které jsem vytáhl z map a kronik. Byl jsem perfektním studentem antropologie. A don Juan mě v tom podporoval, kde jen mohl.

"Na cestu bojovníků se nevydávají žádní dobrovolníci," řekl mi don Juan pod rouškou vysvětlování. "K cestě bojovníků musí být člověk přinucen proti své vůli."

"A co si teď mám počít, done Juane, s tisíci poznámek, které jste mě lstí donutil shromáždit?" zeptal jsem se ho jednou.

Jeho přímá odpověď mě šokovala.

"Napiš o nich knihu!" řekl. "Jsem si jist, že jakmile ji začneš psát, stejně v ní ty poznámky nepoužiješ. Nejsou k ničemu, ale kdo jsem já, abych ti to povídal. To přece zjistíš sám. Ale nepřistupuj k psaní knihy jako spisovatel. Přístup k ní jako bojovník, jako šaman-bojovník."

"Jak to myslíte, done Juane?"

"Nevím. Musíš na to přijít sám."

Měl naprostou pravdu. Nikdy jsem ty poznámky nepoužil. Místo toho jsem najednou začal bezděčně psát o neuvěřitelných možnostech existence jiného systému poznání.

CITACE Z KNIHY ***Oddělená skutečnost***

BOJOVNÍK SI JE VĚDOM, že je pouhý člověk. Lituje jen toho, že jeho život je příliš krátký na to, aby si přisvojil všechno, čeho by se rád zmocnil. Ale není to pro něj problém, je to jen škoda.

—

POCIT DŮLEŽITOSTI SEBE SAMA činí člověka těžkým, nemotorným a zbytečným. Aby byl člověk bojovník, musí být lehký a pohyblivý.

—

KDYŽ LIDSKÉ BYTOSTI *zříme* jako energetická pole, podobají se vláknům světla, která vypadají jako bílé pavučiny. Jako velice jemná vlákna, která probíhají od hlavy k patě. A tak se oku toho, kdo *zří*, jeví člověk jako vejce složené z obíhajících vláken. A jeho paže a nohy se mu jeví jako svítící brvy, které vybuchují do všech stran.

—

TEN, KDO JE SCHOPEN *zření, zří*, že každý člověk je v dotyku se vším ostatním. Nikoli pomocí rukou, ale pomocí svazku dlouhých vláken, která vystřelují do všech směrů ze svého centra v břiše. Tato vlákna člověka spojují s okolím. Udržují jeho rovnováhu a dávají mu stabilitu.

—

KDYŽ SE BOJOVNÍK NAUČÍ *zřít, zří*, že člověk je jako svítící vejce, a to ať je král či žebrák. A nejde to změnit. Nebo spíše, co by bylo možno měnit v tomto světelném vejci? Co?

—

BOJOVNÍK SE NIKDY NEZABÝVÁ SVÝM STRACHEM. Místo toho přemýšlí o zázraku *zření* toku energie. Vše ostatní je fasáda. Nedůležité pozlátko.

—

JENOM HLUPÁK se může pustit na cestu vědoucího člověka sám od sebe. Člověk s jasnou hlavou musí být na cestu vlákán Istí. Jsou davы lidí, kteří by se na cestu ochotně vydali, ale ti nejsou k ničemu. Jsou to většinou hlupáci. Jsou jako dýně na vodu, které vypadají pevně jen zvenku. Ale jakmile je zmáčkneš, jakmile do nich naleješ vodu, ihned začnou prosakovat.

—

KDYŽ SE ČLOVĚK NEZABÝVÁ *zřením*, tak pokaždé, když se rozhlédne, vidí stejné věci. Když se ale naučí *zřít, zří* věci pokaždé jinak a přesto stejně. Oku toho, kdo *zří*, se člověk jeví jako vejce. Kdykoli *zří* stejného člověka, vidí zářící vejce, ale to zářící vejce není nikdy stejné.

—

NEVYSVĚTLITELNÉ SÍLY, které plnily jejich pokyny, nazývali šamani dávného Mexika *spojenci*. Nazývali je *spojenci*, protože se domnívali, že jich mohou používat podle své libosti. Tento názor se stal šamanům téměř osudným, protože to, co nazývali *spojenec*, je vesmírná bytost bez tělesné podstaty. Moderní šamani *spojence* nazývají *anorganickými bytostmi*.

Ptát se po významu spojenců je jako ptát se po důvodu existence lidí v tomto světě. Prostě jsme tu, to je vše. A spojenci tu jsou stejně jako my. Možná tu byli ještě před námi.

—

NEJEFEKTIVNĚJŠÍ ZPŮSOB ŽITÍ je žít jako bojovník. Bojovník se předtím, než se rozhodne, může trápit a přemýšlet, ale jakmile se jednou rozhodne, jde svou cestou osvobozen od obav a myšlenek. Čekají ho ještě miliony dalších rozhodnutí. Tak žije bojovník.

—

KDYŽ JE SITUACE NEJASNÁ, bojovník myslí na smrt. Pomyšlení na smrt je to jediné, co upevňuje našeho ducha.

—

SMRT JE VŠUDE. Mohou to být světla vzdáleného auta, která se objeví na vrcholu vzdáleného kopce. Na okamžik jsou vidět a vzápětí zmizí ve tmě, jako by už neexistovala, a to jen proto, aby se za okamžik objevila na vrcholu dalšího stoupání a zase se ztratila.

Jsou to světla na čele smrti. Smrt si je nasadí místo klobouku a pak vyrazí klusem, dohání nás, je pořád blíž a blíž. Někdy světla vypne. Ale nikdy se nezastaví.

—

BOJOVNÍK SI MUSÍ PŘEDEVŠÍM UVĚDOMIT, že jeho činy nejsou k ničemu, nicméně musí v činnosti pokračovat, jako by si toho nebyl vědom. To je šamanovo vědomé bláznovství.

—

OČI ČLOVĚKA MOHOU FUNGOVAT DVĚMA ZPŮSOBY. Jedním z nich je *zření* totality energie plynoucí vesmírem. Druhý spočívá v "dívání se na věci tohoto světa". Ani jeden z nich není lepší než druhý. Nicméně cvičit oči pouze k dívání je zbytečná činnost. Je to zahanbující.

—

BOJOVNÍK ŽIJE TÍM, ŽE KONÁ. Nepřemýšlí ani o tom, co dělá, ani o tom, o čem bude přemýšlet, až svou činnost dokončí.

—

BOJOVNÍK SI VYBÍRÁ CESTU, KTERÁ MÁ SRDCE. Kteroukoli cestu se srdcem, a pak ji následuje, raduje se a směje se. Protože *zří*, ví, že jeho život bude pryč dřív, než se naděje. *Zří*, že nic není důležitější než to ostatní.

—

BOJOVNÍK NEMÁ ŽÁDNOU ČEST, důstojnost, rodinu, jméno, vlast. Má jen život, který je třeba žít. Za těchto okolností ho s ostatními lidmi spojuje jen jeho *vědomé bláznovství*.

—

PROTOŽE NIC NENÍ DŮLEŽITĚJŠÍ než to ostatní, vybírá si bojovník jakýkoli skutek, a pak ho uskuteční, jako by mu na něm záleželo. Jeho *vědomé bláznovství* mu umožňuje prohlásit onen skutek za důležitý a chovat se podle toho. Stejně však ví, že tomu tak není. Proto když svůj čin uskutečňuje, cítí vnitřní klid. Je mu jedno, zda je jeho skutek dobrý či špatný, nebo zda funguje či nefunguje. To ho nezajímá.

—

BOJOVNÍK SI MŮŽE ZVOLIT I NAPROSTOU PASIVITU, nedělat nic a chovat se tak, jako by mu na jeho pasivitě skutečně záleželo. A bude ve svém chování poctivý. Bude to pořád součástí jeho *vědomého bláznovství*.

—

V ŽIVOTĚ BOJOVNÍKA NENÍ ŽÁDNÉ PRÁZDNOSTI. Vše je naplněno až po okraj. Vše je naplněno až po okraj a vše je stejné.

—

OBYČEJNÝ ČLOVĚK SE PŘÍLIŠ ZABÝVÁ tím, že chce mít rád lidi, nebo že chce, aby lidé měli rádi jeho. Bojovník má prostě rád, tak to je. Má rád toho nebo to, co chce, ksakru.

—

BOJOVNÍK PŘEBÍRÁ ZODPOVĚDNOST ZA SVÉ ČINY. I za ty nejjednodušší. Obyčejný člověk je ve svém konání veden svými nápady a nikdy nepřebírá zodpovědnost za to, co dělá.

—

OBYČEJNÝ ČLOVĚK BUĎ VÍTĚZÍ, NEBO JE PORAŽEN. A protože je na tom závislý, stává se buď pronásledovatelem, nebo obětí. Tyto podmínky člověka ovládají tak dlouho, dokud není schopen *zřít*. *Zření* rozptyluje iluzi vítězství, porážky či strádání.

—

BOJOVNÍK VÍ, že čeká, a ví, na co čeká. Zatímco čeká, nic nechce. A tak i když dostane velice málo, je to pořád víc, než potřebuje. Pokud potřebuje najíst, nějak to uskuteční, protože není hladov. Když mu něco ubližuje, najde způsob, jak to zastavit, protože necítí bolest. Být hladov či cítit bolest znamená, že člověk není bojovník a že ho síly hladu či bolesti zničí.

—

ODPÍRÁNÍ SI JE ZÁLIBA. Záliba v askezi je ta nejhorší vůbec. Nutí nás věřit tomu, že děláme veliké věci, zatímco ve skutečnosti se jenom zabýváme sami sebou.

—

Záměr NENÍ ANI MYŠLENKA, ani objekt, ani přání. *Záměr* je to, co vede člověka k úspěchu tehdy, kdy mu jeho myšlenky říkají, že je poražen. Působí i navzdory bojovníkově slabosti. *Záměr* je to, co ho činí nezranitelným. *Záměr* je to, co prorazí šamana zdí. Co ho prorazí prostorem do nekonečna.

—

KDYŽ SE ČLOVĚK VYDÁ NA STEZKU BOJOVNÍKA, začne si pozvolna uvědomovat, že normální život nechal navždy za sebou. Prostředky normálního světa už mu neskýtají žádnou ochranu a pokud chce přežít, musí změnit způsob života.

—

KAŽDÝ KOUSEK VĚDĚNÍ, který se promění v moc, obsahuje jako ústřední sílu smrt. Dotyk smrti vše dokončuje a čehokoli se smrt dotkne, to se skutečně stává mocí.

—

JEN MYŠLENKA NA SMRT umožňuje bojovníkovi dostatečný odstup. Dostatečný k tomu, aby se mohl čemukoli poddat. Ví, že je mu smrt v patách a že mu nedopřeje, aby k něčemu přilnul. A tak se bez žádosti snaží o vše.

—

JSME LIDÉ A NAŠÍM ÚDĚLEM JE UČIT SE a nechat se vrhat do neuvěřitelných nových světů. Bojovník, který zří energii, ví, že tyto nové světy nemají konce.

—

"SMRT JE VÍR; smrt je svítící mrak nad obzorem; smrt jsem já hovořící s tebou; smrt jsi ty se svým poznámkovým blokem; smrt je nic. Nic! Je tady a přece tu vůbec není."

—

DUCH BOJOVNÍKA není propojen s oblibou či s odmítáním. Není propojen ani s vyhráváním či prohráváním. Duch bojovníka je propojen pouze s bojem a každý jeho boj je pro bojovníka poslední bitvou na této zemi. Proto ho jeho výsledek nezajímá. Během své poslední bitvy na zemi uvolní bojovník svého ducha tak, aby byl svobodný a jasný. A když vede svou bitvu a přitom ví, že jeho *záměr* je nezlomný, bojovník se směje a směje.

—

BEZ USTÁNÍ SAMI SE SEBOU HOVOŘÍME o světě. Tímto vnitřním seberozhovorem svět vlastně udržujeme. A když ukončíme tento rozhovor, ve kterém sami sobě vyprávíme o sobě a o našem světě, svět se okamžitě stane takovým, jakým ve skutečnosti je. Naším vnitřním hovorem svůj svět neustále obnovujeme, naplňujeme ho životem a podpíráme jej. A nejen to, pomocí tohoto vnitřního rozhovoru si vybíráme i naši cestu životem. Proto si vybíráme pořád stejné věci znovu a znovu, dokud nezemřeme. Protože dokud nezemřeme, vedeme stále stejný vnitřní rozhovor. Bojovník si je toho vědom a snaží se tento vnitřní rozhovor zastavit.

—

SVĚT JE SUMA TOHO, CO TU JE: život, smrt, lidé a vše ostatní, co nás obklopuje. Svět je nepochopitelný. Nikdy mu neporozumíme, nikdy neodkryjeme jeho tajemství. A tak ho musíme brát, jaký je: jako naprosté tajemství.

—

VĚCI, KTERÉ LIDÉ DĚLAJÍ, nemohou být za žádných okolností důležitější než svět sám. A tak bojovník svět považuje za nekonečné tajemství a lidskou činnost za nekonečné bláznovství.

—

KOMENTÁŘ

V citacích vybraných z knihy *Oddělená skutečnost* se s pozoruhodnou otevřeností začíná objevovat význam, který šamani dávného Mexika přisuzovali svému *záměrnému* snažení. Kdykoli don Juan o těchto šamanech hovořil, upozorňoval mě na to, že pro moderní následovatele jejich cesty je nejdůležitějším aspektem této nauky vnímavost ostrá jako břitva, s níž se věnovali vesmírné síle zvané *záměr*. Vysvětloval, že jejich vnitřní provázání s touto silou bylo tak čisté a účinné, že mohli podle své libosti ovlivňovat věci kolem sebe. Don Juan říkal, že *záměr* oněch šamanů, vypracovaný do takové síly, je jedinou pomůckou, o kterou se moderní následovatelé cesty mohou opřít. Říkal to ještě svěštěji. Říkal, že pokud by novodobí šamani byli k sobě poctiví, museli by připustit, že by dali cokoli za to, aby mohli žít zastřešeni takovým *záměrem*.

Don Juan tvrdil, že každý, kdo někdy projeví sebenepatrnější zájem o svět dávných šamanů, je okamžitě vtažen do kruhu jejich jako břitva ostrého *záměru*. Jejich *záměr* považoval don Juan za tak nepřekonatelný, že jakýkoli odpor proti němu se mu jevil jako marný. A nakonec, proč se mu bránit, říkal, když je to

jediná věc, která stojí za to. Je to esence světa dávných šamanů, světa, po kterém moderní následovatelé prahnou víc než po čemkoli jiném.

Toto nastavení na *záměr*, které citace z knihy *Oddělená skutečnost* vyzařují, nevzniklo mým vědomým uspořádáním. Prosadilo se samo o sobě nezávisle na mých úmyslech a přáních. vlastně bych mohl říct, že se prosadilo navzdory mým představám. Byl to mystický závit *kola času*, který se skrýval v knize *Oddělená skutečnost* a který náhle ožil a projevil se ve formě napětí, určujícího směr mého počínání.

Když jsem psal *Oddělenou skutečnost*, bych byl každého ujistil, že alespoň pokud se mých pocitů týče, jsem byl posedlý antropologickým výzkumem v terénu. Mé myšlenky a pocity byly tolik vzdáleny světu dávných šamanů, jak jen tomu mohlo být. Don Juan si o tom myslel něco jiného. Byl ostrřílený bojovník a věděl, že se mi patrně nepodaří se osvobodit z magnetismu, kterým mě přitahoval *záměr* stvořený šamany dávného Mexika. Propadl jsem mu, ať už jsem v něj věřil či nikoli a aniž bych si to byl přál.

Tato situace u mě vyvolala skrytou úzkost. Nebyla to úzkost, kterou bych mohl pojmenovat a rozeznat či dokonce které bych si byl vědom. Prosakovala mou činností, aniž bych byl schopen se jí vědomě zabývat a hledat pro ni vysvětlení. Když se ohlédnu zpátky, mohu jen říct, že jsem byl k smrti vyděšen, i když jsem nebyl schopen určit, čeho jsem se bál.

Mnohokrát jsem se pokoušel o analýzu tohoto strachu, ale vždy mě přitom okamžitě přepadla únava a nuda. Své zkoumání jsem shledával povrchní a neopodstatněné a vždycky jsem ho nakonec zanechal. Ptal jsem se na svůj stav dona Juan. Žádal jsem ho o radu, chtěl jsem po něm, aby s tím něco udělal.

"Prostě máš strach," řekl. "To je všechno. Nehledej pro svůj strach žádná tajemná vysvětlení. To tajemné vysvětlení je zde, přímo před tebou a v tvém dosahu. Je to *záměr* šamanů dávného Mexika. Zabýváš se jejich světem a jejich svět ti čas od času ukazuje svou tvář. Ten pohled pochopitelně nemůžeš vydržet. Ani já jsem to tehdy nedokázal. Nikdo z nás to nedokáže."

"Mluvíte v hádankách, done Juane!"

"Ano, teď mluvím v hádankách. Později to pochopíš. Teď nemá smysl o tom mluvit nebo něco vysvětlovat. Nic z toho, co se ti snažím ukázat, nemůže dávat smysl. Jakákoli nepravděpodobná banalita by se ti teď jevila jako neskonale smysluplnější."

Měl naprostou pravdu. Veškerý můj strach vycházel z banality, za kterou jsem se tehdy styděl a za kterou se stydím dosud. Bál jsem se, že mě posedl démon. Tento strach se ve mně uhnízdil již v raném období mého života. Cokoli bylo nevysvětlitelné, bylo tím pádem i zlé. Bylo to něco, co škodilo, něco, co mě chtělo zničit.

Čím naléhavějšími se vysvětlení dona Juana o světě dávných šamanů stávala, tím víc jsem pociťoval potřebu se chránit. Tento pocit nelze vysvětlit slovy. Nebyla to ani tak snaha ochránit sebe sama, ale snaha ochránit věrohodnost a nepopiratelný význam světa, ve kterém lidské bytosti žijí. Můj svět byl pro mě jediným představitelným světem. Když byl ohrožen, nastala z mé strany okamžitá reakce. Projevovala se jako určitý strach, jehož kvalitu nebudu nikdy schopen popsat slovy. Ten strach je nutno pocítit, aby si člověk byl schopen představit jeho sílu. Není to strach ze smrti či z ublížení. Je to něco neskonale hlubšího. Je to tak hluboké, že každý šamanský adept sežije, když se to pokusí být i jenom uchopit nějakou představou.

"Dospěl jsi oklikou k tomu, že stojíš tváří v tvář bojovníkovi," řekl don Juan.

Tou dobou neustále zdůrazňoval důležitost představy bojovníka. Říkával, že bojovník je pochopitelně mnohem více než jen představa. Že je to způsob života

a že tento způsob života je jedinou možností, jak zapudit strach, a jedinou cestou, jak uvolnit proud svých aktivit tak, aby plynul voně. Bez představy bojovníka není možné překonat překážky na cestě poznání.

Don Juan charakterizoval *bojovníka* jako válečníka par excellence. Jako vnitřní nastavení usnadněné *záměrem* dávných šamanů. Jako vnitřní nastavení přístupné každému člověku.

"*Záměr* oněch šamanů je tak mocný, tak silný, že vytvoří strukturu bojovníka v každém, kdo se ho jen dotkne. Ani si nemusí být toho dotyku vědom."

Krátce, bojovník se pro šamany dávného Mexika stal vycvičenou bojovou jednotkou. Byl tak naladěný k boji, tak výjimečně bdělý, že ve své nečistší podobě nepotřeboval žádné pomůcky k tomu, aby přežil. Nebylo potřeba mu dávat dary nebo ho upoutávat řečmi či činnostmi. Nebo ho utěšovat či dávat mu nějaké popudy. To vše už bylo ve struktuře bojovníka zahrnuto. Protože ona struktura se vytvořila *záměrem* dávných šamanů a ti si dali pozor, aby nevynechali nic předvídatelného. Výsledkem byl bojovník, který bojoval sám o sobě a ze své tiché sebedůvěry čerpal všechny impulzy nutné k tomu, aby bez výmluv zaútočil, aniž by ho o to bylo nutné žádat.

Já osobně pokládám představu bojovníka za jednu z nejméně fascinujících a současně nejhroživějších věcí, se kterou jsem se kdy setkal. Domníval jsem se, že kdybych tuto představu přijal, zavázal bych se k okamžité poslušnosti a vzdal se tak možnosti své chování zvážít a případně protestovat či reptat. Mým celoživotním zvykem totiž bylo reptání a, upřímně řečeno, byl jsem ochoten bojovat zuby nehty, abych se ho nemusel vzdát. Vznášení námitek jsem považoval za znak citlivého, odvážného a otevřeného člověka, který si ví rady, jak vyjádřit svá stanoviska a dát najevo, co se mu líbí a co nelíbí. Kdybych se toho všeho měl vzdát, jen abych se změnil v bojujícího tvora, utrpěl bych větší ztrátu, než jsem mohl unést.

Tak vypadaly mé vnitřní myšlenky. Ovšem na druhou stranu jsem prahнул po přímosti, klidu a efektivnosti bojovníka. Jedna z velikých pomůcek, kterou šamani dávného Mexika použili při snaze definovat pojem bojovníka, byla představa přijetí smrti jako společníka, jako svědka našich činů. Don Juan říkal, že jakmile je jednou tato představa přijatá, byť ve své nejmírnější formě, vytvoří se most přes propast, která odděluje náš každodenní život od něčeho, co je před námi a co nemá žádné jméno. Něčeho, co je skryté v mlhách a co se ani nezdá existovat. Něčeho tak strašně nezřetelného, že se o tom ani nedá mluvit, a přesto nepopíratelně přítomného.

Don Juan tvrdil, že jediná bytost na zemi schopná tento most přejít, je bojovník: klidný uprostřed boje a neporazitelný, protože nemá co ztratit. Fungující a efektivní, protože vyhrát může vše.

CITACE Z KNIHY ***Cesta do Ixtlanu***

NEUVĚDOMUJEME SI, že z našeho života můžeme cokoli odseknout. Kdykoli. Mžiknutím oka.

—

NENÍ TŘEBA SI DĚLAT STAROSTI s vedením poznámek, fotografováním a nahráváním. To jsou jen zbytečnosti usedlého života. Je třeba si dělat starosti o ducha, který se neustále vzdaluje.

BOJOVNÍK NEPOTŘEBUJE SVOU OSOBNÍ HISTORII. Jednoho dne zjistí, že už mu není k ničemu, a opustí ji.

OSOBNÍ HISTORIE musí být neustále obnovována tím, že člověk vypráví rodičům, příbuzným a přátelům o všem, co dělá. Na druhou stranu bojovník, který žádnou osobní historii nemá, nepotřebuje nikomu nic vysvětlovat. Jeho činy nikoho nerozčilují a nikomu nepůsobí žádné zklamání. A navíc ho nikdo svým očekáváním či myšlenkami nespoutává.

KDYŽ JE NEJISTÉ, zůstáváme nastraženi, stále na špičkách. Je daleko víc vzrušující, když nevíme, za kterým keřem se skrývá králík, a nechováme se, jako bychom věděli všechno.

POKUD ČLOVĚK SÁM SEBE POVAŽUJE za to nejdůležitější, nedokáže svět kolem sebe skutečně ocenit. Je jako kůň s klapkami na očích. Vše, co vidí, je on sám, oddělený od všeho ostatního.

SMRT JE NAŠÍM VĚČNÝM DRUHEM. Je vždy vlevo od nás, na délku paže za námi. Smrt je jediný moudrý poradce, kterého bojovník má. Kdykoli pocítí, že vše je ztraceno a on bude zničen, může se obrátit na svou smrt a zeptat se, je-li to pravda. A smrt mu řekne, že se mýlí, že se nepočítá nic, pouze její dotek. Jeho smrt mu řekne: "Ještě jsem na tebe nesáhla."

KDYŽ SE BOJOVNÍK ROZHODNE něco udělat, musí to udělat do konce. Ale musí také za to, co dělá, převzít plnou odpovědnost. Ať už se pustí do čehokoli, musí si nejdříve ujasnit, proč to dělá. A pak už v tom musí pokračovat bez pochyb a bez reptání.

—

VE SVĚTĚ, VE KTERÉM LOVÍ SMRT, není čas na lítost a pochybnosti. Existuje jen čas k rozhodování. Nezáleží na tom, jaká ta rozhodnutí jsou. Nic nemůže mít větší či menší důležitost než to ostatní. Ve světě, kde smrt je lovec, nejsou malá či velká rozhodnutí. Jsou jenom rozhodnutí, která bojovník musí učinit tváří v tvář své neodvratitelné smrti.

—

BOJOVNÍK SE MUSÍ NAUČIT být dosažitelný či nedosažitelný vždy přesně tam, kde to cesta vyžaduje. Je pro něj bez užitku, je-li pořád dosažitelný, a je pro něj bez užitku se skrývat, když všichni vědí, že se skrývá.

—

BÝT NEDOSAŽITELNÝ pro bojovníka znamená to, že světa kolem sebe se dotýká jen střídmě. Nade vše se vyhýbá tomu, aby vyčerpal sebe či ostatní. Nevyužívá a nevymačkává lidi až ke zhroucení. A obzvláště ne ty, které miluje.

—

KDYŽ MÁ ČLOVĚK OBAVY, ze zoufalství se chytá čehokoli. A jakmile se chytí, je odsouzen k vyčerpání. Nebo vyčerpá toho, kdo se chytil, či to, čeho se chytil. Bojovník-lovec na druhou stranu ví, že zvěř se do jeho pastí bude chytat znovu a znovu. A tak nemá žádné obavy. Mít obavy znamená stát se dosažitelným, nedobrovolně dosažitelným.

—

BOJOVNÍK-LOVEC zachází se svým světem důvěrně, a přesto je pro tento svět nedosažitelný. Dotýká se ho jen zlehka, zůstává jen tak dlouho, jak potřebuje a pak rychle mizí, aniž by zanechal stopu.

—

BÝT BOJOVNÍKEM-LOVCEM je víc než jenom hra s pastmi. Bojovník-lovec neuloví zvěř, proto že klade pasti. Ani proto, že zná zvyky své kořisti, ale proto, že on sám žádné zvyky nemá. To je jeho výhoda. Není jako zvířata, která pronásleduje. Není spoután ustálenými zvyky a předvídatelnými triky. Je volný, pohyblivý, nepředvídatelný.

—

PRO OBYČEJNÉHO ČLOVĚKA je svět podivný, protože ho buď nudí, nebo je s ním ve sporu. Pro bojovníka je svět podivný, proto že je ohromující, hrůzný, tajemný a nezměřitelný. Bojovník musí převzít odpovědnost za své bytí zde, v tomto zázračném světě, v této zázračné době.

—

BOJOVNÍK SE MUSÍ NAUČIT tomu, aby vše, co dělá, mělo platnost. Protože na tomto světě pobude jen krátce. Příliš krátce na to, aby se stal svědkem všech jeho zázraků.

—

ČINY MAJÍ SÍLU. Zvláště jsou-li to činy bojovníka, který si je vědom toho, že bojuje svou poslední bitvu. Pokud člověk jedná s plným vědomím toho, že velice snadno může jít o jeho poslední skutek na této zemi, je v jeho činnosti obsaženo zvláštní stravující štěstí.

—

BOJOVNÍK MUSÍ ZAOSTŘÍT SVOU POZORNOST na pouto mezi sebou a svou smrtí. Bez reptání, smutku a obav musí zaostřit svou pozornost na skutečnost, že nemá žádný čas, a podle toho nechat plynout své skutky. Každý z nich musí učinit svou poslední bitvou na této zemi. Jen tak nabudou jeho skutky správné síly. V opačném případě zůstanou jeho skutky tak dlouho, jak bude žít, pouhým počínáním blázna.

BOJOVNÍK-LOVEC VÍ, že jeho smrt stále číhá a že to, co právě činí, může být zrovna tak dobře jeho poslední bitvou na této zemi. Nazývá to bitvou, protože je to boj. Mnozí lidé se pohybují od činu k činu bez přemýšlení a boje. Naopak bojovník-lovec odměřuje každý svůj skutek. A protože důvěrně zná svou smrt, počíná si obezřetně. Jako by každý jeho skutek byl jeho poslední bitvou. Jenom hlupák nevidí výhody, které má bojovník-lovec nad obyčejnými lidmi. Bojovník-lovec cítí ke své poslední bitvě patřičný respekt. Je zcela přirozené, že ve svém posledním skutku na zemi ze sebe vydá to nejlepší. Je to i příjemné. Otupuje to ostří strachu.

—

BOJOVNÍK JE RYZÍ LOVEC, který pronásleduje sílu. Není opilec ani pomatenec. Nemá čas ani náladu na to, aby podváděl či lhal sám sobě, nebo udělal chybný krok. V sázce je příliš mnoho. V sázce je uspořádaný a řádný život, jehož zdokonalení a zakalení trvalo tak dlouho. Nehodlá je zahodit jen proto, že by udělal nějakou hloupou chybu, že by si něco spletl s něčím jiným.

—

K ČLOVĚKU, ke každému člověku, patří vše, co je údělem člověka. Radost, bolest, smutek a boj. To, jak jedná, však není důležité, pokud ovšem jedná jako bojovník.

Pokud je jeho duch znetvořen, musí ho prostě upevnit, očistit a učinit ho dokonalým. V našem životě totiž není důležitějšího úkolu. Neupevnit ducha znamená vyhledávat smrt, což je stejné, jako nehledat nic, protože smrt se nás stejně zmocní bez ohledu na cokoli. Hledat dokonalost bojovníkova ducha je jediný úkol hodný naší dočasnosti a našeho člověčenství.

—

NEJTĚŽŠÍ VĚCÍ NA SVĚTĚ je přijmout bojovníkovo vnitřní rozpoložení. Je zcela marné být smutný, reptat a cítit se být oprávněn něco někomu udělat, protože on dělá něco sám. Nikdo nedělá nic nikomu, a tím méně pak bojovníkovi.

—

BOJOVNÍK JE LOVEC. Bere v úvahu vše. To je převzetí kontroly. Jakmile jsou jeho propočty u konce, jedná. Pak už neuvažuje. To je vzdání se kontroly. Bojovník není suchý list vydaný napospas větru. Nikdo jím nepostrkuje. Nikdo ho nemůže přinutit, aby jednal sám proti sobě nebo proti svému přesvědčení. Bojovník je vycvičen, aby přežil a přežívá tím nejlepším z možných způsobů.

—

BOJOVNÍK JE JENOM ČLOVĚK, pokorný člověk. Nemůže změnit kroky své smrti. Ale jeho nezlomný duch, který svou sílu nabyl překonáním těch nejtěžších protivenství, může smrt na okamžik zdržet. Na tak dlouhý okamžik, aby se mohl naposledy potěšit tím, že si upamatuje svou sílu. Dá se říct, že se jedná o gesto smrti vůči těm, jejichž duch je nezlomný.

—

NEZÁLEŽÍ NA TOM, JAK BYL KDO VYCHOVÁN. To, jak se kdo chová, vychází z jeho osobní síly. Člověk je pouze sumou své osobní síly a tato suma síly určuje, jak žije a jak umírá.

—

OSOBNÍ SÍLA JE POCIT. Něco jako pocit štěstí. Nebo je o ní možno hovořit jako o náladě, rozpoložení. Osobní síla je něco, co člověk získá celoživotním zápasem.

—

BOJOVNÍK JEDNÁ, jako kdyby věděl, co dělá. Ve skutečnosti neví nic.

—

BOJOVNÍK NEZNÁ LÍTOST nad tím, co udělal. Protože vyčlenit jeden ze svých skutků jako podlý, ošklivý nebo zlý znamená přikládat nepatřičnou důležitost sobě samému.

Celý trik je v tom, na co položíme důraz. Můžeme ze sebe udělat chudáky, nebo nabrat sílu. Množství práce na dosažení obého je stejné.

—

OD NAŠEHO NAROZENÍ nám lidé říkají, že svět je takový a onaký. A tak přirozeně nemáme jinou možnost, než připustit, že svět je skutečně takový, jak nám říkají lidé.

—

UMĚNÍ BOJOVNÍKA spočívá v tom, že hrůzu z toho, že je člověkem, vyvažuje úžasem z téhož.

—

KOMENTÁŘ

Když jsem psal knihu *Cesta do Ixtlanu*, obklopovala mě velice tajemná atmosféra. Don Juan ovlivňoval můj každodenní život tím, že po mně chtěl, abych na něj aplikoval velice pragmatické postupy. Seznámil mě s určitými vzorci chování a nutil mě, abych je používal. Zadal mi tehdy tři úkoly, které se jen velice mlhavě vztahovaly k mému každodennímu světu či k jakémukoli světu jinému. Chtěl, abych ve svém normálním světě vymazal svou osobní historii, a to všemi představitelnými prostředky. Dále mě nutil, abych přestal se všemi svými zvyklostmi, a nakonec po mně chtěl, abych svrhl svůj pocit sebedůležitosti.

"A jak to mám udělat, done Juane?" ptal jsem se ho.

"Nemám nejmenší představu," odpověděl. "Nikdo z nás neměl nejmenší představu, jak to prakticky a účinně uskutečnit. A přesto jsme to uskutečnili, když jsme na tom začali pracovat. Vlastně jsme ani nevěděli, co nám přitom pomohlo."

"Obtíže, se kterými se setkáš, jsou stejné jako ty, se kterými jsem se setkal já," pokračoval. "Ujišťuji tě, že tyto potíže pramení z toho, že náš život neobsahuje žádnou představu o nutnosti změny. Když mně učitel zadal tento úkol, stačila mi k jeho vyřešení představa, že to je možné provést. Jakmile jsem si byl touto představou jist, úkol jsem splnil. Doporučuji ti, abys udělal totéž."

Pustil jsem se do krkolomných námitek, ve kterých jsem se opíral o skutečnost, že jsem sociolog a že jsem zvyklý na praktické pokyny, které mají racionální jádro. Že tudíž nejsem zvyklý na pokyny, které místo pragmatických postupů využívají postupy magické.

"Říkej si, co chceš," odpověděl mi don Juan se smíchem. "Až skončíš se svými námitkami, zapomeň na své pochybnosti a udělej, o co jsem tě požádal."

Don Juan měl pravdu. Vše, co jsem potřeboval, nebo spíš vše, co potřebovala tajemná a skrytá část mého "já", byla představa proveditelnosti. Mé "já", které jsem důvěrně znal po celý život, však potřebovalo mnohem víc než jen pouhou představu. Potřebovalo vedení, postrkování a směr. Byl jsem tak zaujat svými úspěchy, že se pro mě vymazávání každodenních zvyklostí, ztrácení pocitu sebedůležitosti a opouštění své osobní historie stalo zdrojem potěšení.

"Stojíš přímo tváří v tvář cestě bojovníka," řekl mi don Juan, když se mi snažil vysvětlit příčinu mého tajemného úspěchu.

Zvolna a metodicky vedl mou pozornost stále s větší intenzitou k abstraktnímu vytváření toho aspektu představy bojovníka, který nazýval *cestou bojovníka* nebo *stezkou bojovníka*. Vysvětloval, že *cesta bojovníka* představuje jakýsi komplex představ vytvořený šamany dávného Mexika. A že se tito šamani

při vytváření uvedené komplexní představy opírali o svou schopnost zřít energii volně plynoucí vesmírem. Což je příčinou toho, že představa *cesty bojovníka* je velice harmonickým konglomerátem *energetických skutečností*, dále neredukovatelných skutečností, určených výlučně směrem plynutí energie ve vesmíru. Don Juan zcela kategoricky prohlašoval, že ve struktuře této představy není nic, co by mohlo být předmětem sporu, nic, co by bylo možno změnit. Struktura *cesty bojovníka* je sama o sobě dokonalá a kdokoli po ní jde, postupuje v hranicích daných *energetickými skutečnostmi*, které nepřipouštějí žádné námitky, žádné spekulace o jejich významu či účelu.

Don Juan říkal, že dávní šamani nazývali tuto cestu *cestou bojovníka*, protože její struktura v sobě obsahuje všechny živoucí možnosti, se kterými se může adept na cestě poznání setkat. A že ve vyhledávání těchto možností byli dávní šamani nesmírně důkladní a metodičtí. Podle dona Juana skutečně dovedli do své abstraktní představy zahrnout vše, co je pro člověka možné.

Don Juan přirovnával cestu bojovníka ke stavbě, jejíž každý prvek je podpěrný a slouží pouze k tomu, aby podržel psychiku adepta šamanství a umožnil mu snadný a smysluplný pohyb po této cestě. S jistotou tvrdil, že cesta bojovníka je základní opěrnou konstrukcí, bez které by šamanští adepti ztroskotali v nekonečnosti vesmíru.

Don Juan nazýval cestu bojovníka korunní slávou šamanů dávného Mexika. Považoval ji za jejich hlavní příspěvek, za esenci jejich střízlivého přístupu k bytí.

"Je cesta bojovníka skutečně tak nesmírně důležitá, done Juane?" zeptal jsem se ho jednou.

"Výraz 'nesmírně důležitá' je eufemismus. Cesta bojovníka, to je všechno. Je to výraz mentálního a fyzického zdraví. Jinak to vysvětlit nejde. To, že šamani dávného Mexika byli schopni podobnou strukturu vytvořit, pro mě znamená, že se pohybovali na samém vrcholu svých možností, v oblasti vrcholného štěstí a v naprosté radosti."

Na úrovni pragmatického přijetí či odmítnutí, ve které jsem si tehdy myslel, že se pohybuji, pro mě možnost naprostého a úplného přijetí cesty bojovníka hraničila s nemožností. Čím víc mi don Juan tuto cestu vysvětloval, tím víc jsem měl pocit, že se mě snaží ve skutečnosti zbavit rovnováhy.

Don Juan mě tehdy nevedl otevřeně. Nicméně v citacích z knihy *Cesta do Ixtlanu* se jeho vedení jeví s ohromující jasností. Don Juan na mě útočil bleskurychlými přískoky. Aniž jsem to tušil, byl mi neustále v patách. Znovu a znovu jsem si tehdy myslel, že už už přijmu bona fide existenci jiného systému poznání. A pak jsem se zase přiklonil k tak indiferentnímu postoji, že mi bylo úplně jedno, jak mé rozhodování skončí.

Byla tu samozřejmě pořád možnost ze všeho toho utéci, ale ta nepřipadala v úvahu. Jak pomoc dona Juana, tak i to, nakolik jsme se snažil žít podle představy bojovníka, mě upevnilo tak, že jsem se už tolik nebál. Byl jsem lapen, ale nehrálo to žádnou roli. Věděl jsem jen, že jsem v tom s donem Juanem natrvalo.

CITACE Z KNIHY *Příběhy síly*

SEBEDŮVĚRA BOJOVNÍKA není totéž jako sebedůvěra obyčejného člověka. Ten hledá jistotu v očích diváka a nazývá to sebedůvěrou. Bojovník hledá *dokonalost* ve svých vlastních očích a nazývá to pokorou. Normální člověk je připoután k ostatním lidem a bojovník je připoután k nekonečnu.

—

JE SPOUSTA VĚCÍ, které bojovník může uskutečnit a kterých nebyl před několika lety schopen. Ty věci se nezměnily. Co se změnilo, je představa, kterou má bojovník sám o sobě.

—

BOJOVNÍK MŮŽE JEDNAT POUZE ZÁSADOVĚ a bez výhrad. Někdy mu k takovému jednání postačují jeho znalosti o cestě bojovníka, ale někdy se mu do cesty mohou postavit jeho staré návyky a sklony.

—

POKUD MÁ BOJOVNÍK V NĚČEM USPĚT, musí úspěchu dosáhnout hladce. Sice po velkém úsilí, ale bez stresu a posedlosti.

—

TO, ČÍM SE LIDÉ ZAKOŘEŇUJÍ v každodenním světě, je *vnitřní rozhovor*. Svět vypadá tak, jak vypadá, protože si neustále sami sobě říkáme, že vypadá tak a tak. Průchod do světa šamanů se otevírá poté, co se bojovník naučí svůj vnitřní rozhovor zastavit.

—

ÚHELNÝM KAMENEM ŠAMANISMU je změna představy o světě. A zastavení vnitřního rozhovoru je jediný způsob, jak této změny dosáhnout.

—

KDYŽ SE BOJOVNÍK NAUČÍ zastavit svůj vnitřní rozhovor, vše se stává uskutečnitelným. I ty nejdotažitější představy se stávají dosažitelnými.

—

BOJOVNÍK PŘIJÍMÁ SVŮJ ÚDĚL, ať už je jakýkoli, a to s hlubokou pokorou. Pokorně přijímá to, čím je. Nepovažuje to za důvod k reptání, ale za živoucí výzvu.

—

POKORA BOJOVNÍKA není pokorou žebráka. Bojovník svou hlavu nesklání před nikým, ale zároveň nikomu nedovolí, aby svou hlavu sklonil před ním. Žebrák naopak padá na kolena, smeká klobouk a zametá podlahu před každým, koho pokládá za vyššího. Od nižších, než je on sám, však vyžaduje, aby před ním zametali podlahu.

—

ÚTĚCHA, ÚTOČIŠTĚ, STRACH. Všechna tato slova vyvolávají nálady, které se člověk naučil přijímat, aniž by kdy o jejich významu přemýšlel a pochyboval.

—

NAŠI SPOLUOBČANÉ PĚSTUJÍ černou magii. A kdo táhne s nimi, automaticky se stává černým mágem. Uvažuj. Můžeš se odchýlit z cesty, kterou ti tví spoluobčané vyměřili? A pokud s nimi zůstáváš, jsou tvé myšlenky a skutky navždy zakotveny v podmínkách, které ustavili? To je otroctví. Bojovník je od toho všeho naopak osvobozen. Svoboda je drahá, ale cenu není nemožné zaplatit. Takže se obávej svých vězňů a pánů a neztrácej čas a sílu strachem ze svobody.

—

VADA SLOV je v tom, že se jimi vždy cítíme osvíceni. Ale když se otočíme čelem k světu, slova selžou a my čelíme světu bez osvícení, stejně jako předtím. Z tohoto důvodu bojovník nevyhledává slova, ale činy. Tak získává nový obraz světa - nový obraz, ve kterém mluvení ztrácí význam a kde nové činy přinášejí nová pochopení.

—

BOJOVNÍK SÁM SEBE POVAŽUJE ZA MRTVÉHO, a tak nemá, co by ztratil. To nejhorší se mu už přihodilo. Má proto hlavu jasnou a chladnou. Když však někdo hodnotí jeho slova a skutky, ani ve snu ho nenapadne, že bojovník už má všechno za sebou.

—

POZNÁNÍ JE TA NEJZVLÁŠTNĚJŠÍ VĚC, zvláště pak pro bojovníka. Pro bojovníka je poznání něco, co náhle přichází, zcela ho pohltí a samo se mu předá.

—

KDYŽ K BOJOVNÍKOVÍ PŘICHÁZÍ POZNÁNÍ, poletuje vzduchem jako tečky zlatého prachu. Jako tečky prachu, který pokrývá křídla nočního motýla. A tak je poznání pro bojovníka něco jako když si dá sprchu, anebo jako když se ocitne v dešti teček tmavého zlatého prachu.

—

KDYŽ SE ZASTAVÍ VNITŘNÍ ROZHOVOR, svět se zhroutlí. Na povrch se vynoří nejpodivuhodnější aspekty naší podstaty. Jako by předtím byly našimi slovy drženy ve vězení.

—

SVĚT JE NEPOCHOPITELNÝ. Stejně tak i my a všechny bytosti, které v tomto světě žijí.

—

BOJOVNÍCI SVÁ VÍTĚZSTVÍ nezískávají tím, že prorážejí hlavou zdi, ale tím, že tyto zdi překonávají. Bojovníci zdi přeskakují, neničí je.

—

BOJOVNÍK V SOBĚ MUSÍ PĚSTOVAT POCIT, že má k dispozici vše, co potřebuje na tak výstřední pouť, jakou je život. Pro bojovníka je důležité, že je naživu. Život sám o sobě stačí, sám sebe vysvětluje a je úplný.

A tak lze bez domýšlivosti prohlásit, že být naživu představuje zkušenost všech zkušeností.

—

OBYČEJNÍ LIDÉ SE DOMNÍVAJÍ, že oddávání se pochybám a trápení je znakem citlivosti, duchovnosti. Pravda však je, že obyčejní lidé jsou na hony vzdáleni citlivosti. Jejich titěrný rozum je záměrně přetváří ve zrůdu či světce. Na to, aby vyhovoval kadlubu skutečné zrůdy či světce, je však jejich rozum žalostně malý.

—

ČLOVĚK SE BOJOVNÍKEM NESTÁVÁ JEDNODUŠE tak, že jím chce být. Je to spíše nekonečný boj, který trvá až do konce našeho života. Nikdo se bojovníkem nerodí, stejně jako se nikdo nerodí obyčejným člověkem. V našich rukách spočívá proměna v jednoho či druhého.

—

BOJOVNÍK UMÍRÁ TĚŽCE. Aby ho jeho smrt dostala, musí s ním bojovat. A bojovník se smrti nedá jen tak.

—

LIDSKÉ BYTOSTI NEJSOU PŘEDMĚTY, nejsou pevné. Jsou to okrouhlé světelné bytosti a jsou bez hranic. Svět předmětů a pevné hmoty je pouhý popis, který slouží k tomu, aby jim usnadnil průchod tímto světem.

—

JEJICH ROZUM JE PAK VEDE K ZAPOMNĚNÍ toho, že popis je pouhým popisem. Dříve než si to uvědomí, uvězní lidé totalitu sama sebe v bludném kruhu, ze kterého se během svého života jen zřídka kdy vynoří.

—

LIDSKÉ BYTOSTI JSOU POZOROVATELÉ, ale svět, který pozorují, je iluze. Iluze vytvořená popisem, který jim je sdělován od okamžiku jejich narození.

Čili v kostce: svět, který se jejich rozum snaží udržovat, je svět vytvořený popisem a jeho dogmatickými a nedotknutelnými pravidly, která je rozum nutí dodržovat a bránit.

—

SKRYTÁ VÝHODA SVĚTELNÝCH BYTOSTÍ spočívá v tom, že v sobě mají něco, co obvykle není využíváno: *záměr*. Šamani si počínají stejně jako obyčejní lidé. Také oni používají popis světa. Obyčejný člověk však tento popis opírá o rozum, šamani ho podpírají *záměrem*. Oba popisy mají svá pravidla, ale výhodou šamana je, že *záměr* v sobě zahrnuje o mnoho víc než rozum.

—

CESTU POZNÁNÍ MŮŽE ČLOVĚK VYDRŽET jen jako bojovník. Bojovník nemůže reptat nebo něčeho litovat. Jeho život je nekonečnou výzvou a výzvy nelze dělit na dobré a špatné. Výzvy jsou prostě výzvy.

—

ZÁKLADNÍ ROZDÍL mezi bojovníkem a obyčejným člověkem spočívá v tom, že bojovník bere vše jako výzvu, zatímco obyčejný člověk to bere jako prokletí či požehnání.

—

BOJOVNÍKŮV TRUMF tkví v tom, že věří bez věření. Samozřejmě bojovník nemůže prostě říct, že věří, a tak to nechat. To by bylo moc jednoduché. Prostě jenom tak věřit bez nějaké námahy by ho zbavovalo nutnosti zkoumat svou situaci. Kdykoli bojovník musí něčemu uvěřit, bere to jako svou volbu. Bojovník nevěří, bojovník musí věřit.

—

SMRT JE NEZBYTNOU SOUČÁSTÍ VÍRY. Bez vědomí smrti je vše obyčejné a jednoduché. Jenom proto, že smrt je mu v patách, musí bojovník věřit tomu, že svět je neproniknutelné tajemství. Nutnost podobné víry je vyjádřením bojovníkovy nejnuitnější zvláštní záliby.

—

MOC BOJOVNÍKOVI POSKYTUJE vždy krychlový centimetr šance. Bojovníkovo umění spočívá v tom, že je neustále dostatečně pružný na to, aby ji popadl.

—

OBYČEJNÝ ČLOVĚK si je vědom všeho jen tehdy, když si myslí, že by tomu tak mělo být. Bojovník žije tak, aby si byl všeho vědom neustále.

—

TOTALITA VŠEHO, co jsme, je velice tajemná záležitost. Na to, abychom vyřešili nejsložitější problémy života, nám však z ní stačí jen malý kousek. Přesto když umíráme, umíráme ve své totalitě.

—

ZLATÉ PRAVIDLO BOJOVNÍKA spočívá v tom, že svá rozhodnutí provádí tak pečlivě, že nic z toho, co z nich vyplyne, ho nemůže překvapit a tím méně ho připravit o sílu.

—

KDYŽ SE BOJOVNÍK ROZHODUJE k akci, musí být připraven zemřít. Pokud je připraven zemřít, neměly by se vyskytnout žádné pasti, žádná nevíтанá překvapení a žádná nutnost zbytečných činů. Všechno by do sebe mělo hladce zapadat, protože on nic neočekává.

—

BOJOVNÍK JAKO UČITEL musí především učit o nutnosti jednat bez očekávání odměny, jednat prostě jen tak. Jeho úspěch jako učitele závisí na tom, nakolik harmonicky vede své svěřence právě v tomto ohledu.

—

ABY SVÝM SVĚŘENCŮM POMOHL VYMAZAT osobní historii, učí bojovník jako učitel tři techniky: jak ztratit svou sebedůležitost, jak převzít odpovědnost za své činy a jak použít své smrti coby rádce. Bez blahodárného účinku tří uvedených technik by vymazání osobní historie vedlo k prohnanosti, těkavosti a zbytečným pochybnostem o sobě i svých činech.

—

NENÍ MOŽNÉ SE JEDNOU PROVŽDY ZBAVIT sebelítosti. V našem životě má přesné místo i zřetelnou podobu, a tak kdykoli nastane příležitost, objeví se maska sebelítosti. Má to svou tradici. Změníme-li však svou masku, kterou se prezentujeme vnějšímu světu, změníme i projevy sebelítosti.

A svou masku změníme tak, že přeskupíme prvky, ze kterých je vytvořena. Sebelítost nám slouží k tomu, abychom se cítili důležitější a mohli pro sebe vyžadovat lepší podmínky či lepší zacházení. Nebo abychom na sebe nemuseli vzít odpovědnost za své činy, které nás dovedly až do stavu sebelítosti.

—

MASKU SEBELÍTOSTI změníme tak, že původně důležitému prvku přisoudíme druhořadou roli. Sebelítost tak dál zůstane výrazným rysem, ale ocitne se v pozadí. Ocitne se v pozadí tak, jako byly jiné důležité prvky v pozadí před tím, než se člověk stal bojovníkem: idea hrozící smrti, idea pokory bojovníka a idea odpovědnosti za vlastní činy. Tyto představy leží v pozadí celý život a vystoupí do popředí a jsou využity teprve tehdy, když se člověk stane bojovníkem.

—

BOJOVNÍK PŘIZNÁVÁ SVOU BOLEST, ale nelpí na ní. Když bojovník vstoupí do neznáma, nemá pocit smutku. Naopak. Raduje se, protože cítí pokoru před svým velikým štěstím. Je si jist, že jeho duch je dokonalý a je si plně vědom jeho účinnosti. Bojovníkova radost vychází z toho, že přijal svůj osud a s určitostí stanovil, co ho očekává.

—

KOMENTÁŘ

Kniha *Příběhy síly* probíhala ve znamení mého úplného zhroucení. V době, kdy se odehrávaly příběhy popisované v knize, jsem procházel velikou emoční proměnou, zhroucením bojovníka. Don Juan Matus opustil tento svět a zanechal na něm své čtyři učedníky. Před svým odchodem don Juan promluvil se všemi svými učedníky a každému přidělil jeho úkol. Já jsem tehdy svůj úkol považoval za placebo, které nemůže v žádném případě vyvážit mou ztrátu.

To, že už nikdy neuvidím dona Juana, nemohlo být vyváženo žádným pseudoposláním. Proto jsem pochopitelně dona Juana prosil, aby mě vzal s sebou.

"Nejsi ještě připraven," řekl. "Buď realistický."

"Ale mohu se připravit mrknutím oka," ujišťoval jsem ho.

"Nepochybuji o tom. Budeš připraven, ale ne pro mne. Já vyžaduji perfektní účinnost. Vyžaduji nezlomný *záměr* a nezlomnou disciplínu. to ještě nemáš. Budeš to mít, spěješ k tomu, ale dosud to nemáš."

"Ale vy máte dost síly a moci, abyste mě vzal s sebou, done Juane. Dosud neopracovaného a nedokonalého."

"Myslím, že mám, ale stejně to neudělám. Bylo by to pro tebe zahanbující plýtvání. Vydržíš všechno. Věř mi. Netrvej na tom. Trvat na něčem se nehodí pro bojovníka."

Ta věta stačila k tomu, abych přestal. Vnitřně jsem však nepřestal toužit, abych s ním mohl odejít, abych s ním mohl odejít za hranice všeho, co jsem považoval za normální a skutečné.

Když donu Juanovi nastal okamžik jeho odchodu z tohoto světa, změnil se v jakési světelné a barevné páry. Stal se čistou energií volně plynoucí vesmírem. Můj pocit ztráty byl tak obrovský, že jsem si v tu chvíli přál zemřít. Nebral jsem v úvahu to, co mi don Juan sdělil, a bez nejmenšího váhání jsem se vrhl z útesu. Domníval jsem se, že pokud tak učiním, přimějí dona Juana, aby mě v mé smrti vzal s sebou, a zachránil tak alespoň kousek vědomí, který ve mě zbyl.

Ale z důvodů, které jsou nevysvětlitelné, ať už se na ně díváme z pohledu normálního poznání či pohledu poznání šamanského, jsem nezemřel. Zůstal jsem ve světě každodenního života sám, zatímco tři mí spolubojovníci byli rozptýleni do širého světa. Nepoznával jsem sám sebe a to činilo mou osamělost ještě trpčí než kdy jindy.

Připadal jsem si jako tajný agent, jako špión, kterého tu don Juan z nějakých záhadných důvodů zanechal. Citace z knihy *Příběhy síly* se vztahují k neznámým kvalitám světa. A to nikoli světa šamanů, ale světa každodenního, který je podle dona Juana nezměrně tajemný a bohatý. Abychom spatřili tyto zázraky každodenního světa, stačí nám dostatečný odstup. Ale ještě víc než odstup je nám třeba náklonnosti a bezstarostnosti.

"Aby se bojovníkovi tento svět, který se zdá být tak obyčejný, otevřel a ukázal mu své zázraky, musí ho milovat," řekl mi don Juan.

Když to říkal, byli jsme v Sonorské poušti.

"Je to majestátní pocit," řekl, "být v této zázračné poušti a hledět na rozeklané vrcholy horstva, které bylo vytvořeno lávovými proudy z dávno zaniklých vulkánů. Je to úžasný pocit vědět, že některé z kousků obsidiánu vznikaly za tak vysokých teplot, že si dosud podržely známky svého původu. Obsahují spoustu síly. Jen tak se toulat těmi horami a najít přitom kousek křemene, který přijímá radiové vlny, je něco neskutečného. Jedinou překážkou na cestě do tohoto zázračného světa je skutečnost, že aby se do něj či do jiného zázračného světa člověk dostal, musí se stát bojovníkem. Musí být klidný, soustředěný, nestranný a ostřílený útoky z neznáma. Nejsi ještě tak ostřílený. A tak je tvou povinností hledat toto naplnění dřív, než začneš mluvit o výpravě do nekonečna."

Strávil jsem pětatřicet let svého života snahou dosáhnout dospělosti bojovníka. Vypravil jsem se na místa, která se vzpírají jakémukoli popisu a vyhledával jsem útoky z neznáma, aby mě ostřílely. Vypravil jsem se tam nenápadně, bez ohlášení a stejným způsobem jsem se odtud vrátil. Práce bojovníka je tichá a osamělá, a když bojovníci odcházejí či přicházejí zpátky, dělají to tak nenápadně, že si toho nikdo nevšimne. Hledat dospělost bojovníka jinak by bylo okázalé a tudíž nepřijatelné.

Citace z knihy *Příběhy síly* mně víc než cokoli jiného připomněly, že *záměr* šamanů dávného Mexika pořád neochvějně působí. *Kolo času* se okolo mě

neúprosně otáčelo a nutilo mě nahlížet do brázd, o nichž není možné hovořit tak, aby to mělo hlavu a patu.

"Je možné říci," řekl mi jednou don Juan, "že nezměrnost světa, ať už se jedná o svět normálních lidí či šamanů, je tak zřetelná, že jedině pomatení může být příčinou toho, že ji nevnímáme. Zkoušet vysvětlovat pomateným bytostem jaké to je být ztracen v brázdách *kola času*, by byla ta nejláznivější věc, kterou by bojovník mohl podniknout. A tak si dává pozor, aby se jeho cesty odvíjely pouze v rámci jeho bytí bojovníkem."

CITACE Z KNIHY ***Druhý kruh síly***

KDYŽ ČLOVĚK NEMÁ CO ZTRATIT, stává se statečným. Strach se nás zmocňuje jen tehdy, jestliže stále ještě na něčem lpíme.

BOJOVNÍK NEMŮŽE PONECHAT NIC NÁHODĚ. Ve skutečnosti ovládá výsledky událostí silou svého vědomí a svým *nezlomným záměrem*.

POKUD CHCE BOJOVNÍK SPLATIT VŠECHNY SLUŽBY, které mu byly poskytnuty, a nemá určitou osobu, které by to splatil, může své vyrovnání zaměřit obecně na ducha člověka. Na tom účtu je toho vždycky málo a ať tam člověk pošle cokoli, je to víc než dost.

POTÉ, co nejkrásnějším a nejosvícenějším způsobem uspořádali svět, odcházejí vědci v pět hodin odpoledne domů, aby na toto krásné uspořádání zapomněli.

Lidská forma PŘEDSTAVUJE SLEPENEC energetických polí, který existuje ve vesmíru a který se vztahuje pouze k lidským bytostem. Šamani ho nazývají *lidskou formou*, protože ona energetická pole jsou zohýbána a porušena špatným používáním a celoživotními zvyky.

BOJOVNÍK VÍ, ŽE SE NEMŮŽE ZMĚNIT, a přesto se tomu věnuje celý život. Bojovník není nikdy zklamán, když se mu to nepodaří. A to je jediná výhoda, kterou má bojovník ve srovnání s obyčejným člověkem.

—

BOJOVNÍCI MUSÍ BÝT DOKONALÍ ve své snaze se změnit, aby zaplašili lidskou formu, a tak se jí zbavili. Po letech snahy o dokonalost přijde okamžik, kdy to lidská forma nevydrží a bojovníka opustí. Jinými slovy přijde okamžik, kdy se energetická pole, ohnutá celoživotními zvyky, narovnají. Toto narovnání energetických polí se bojovníka hluboce dotkne. Může z toho mít i smrt. Ale dokonalý bojovník to vždycky přežije.

—

JEDINÁ SVOBODA, kterou bojovník má, je svoboda být dokonalým. Nejenže je dokonalost svobodou, je to i jediný způsob, jak narovnat lidskou formu.

—

ABY KTERÝKOLI ZVYK FUNGOVAL, potřebuje, aby fungovaly všechny jeho složky. Jestliže některá složka chybí, zvyk se rozpadne.

—

BOJ SE ODBÝVÁ PRÁVĚ ZDE NA TÉTO ZEMI. Jsme lidská stvoření. Kdo ví, co nás čeká či jakou sílu budeme mít?

—

SVĚT LIDÍ STOUPÁ A KLESÁ a lidé stoupají a klesají se svým světem. Bojovník se do stoupání a klesání svých bližních nezapojuje.

—

ZÁKLADEM NAŠEHO BYTÍ je vnímání a magií našeho bytí je akt uvědomění. Vnímání a vědomí tvoří jedinou funkční a nedělitelnou jednotku.

—

VOLÍME JEN JEDNOU. Volíme mezi cestou bojovníka či cestou obyčejného člověka. Jiná volba neexistuje. Ne na této zemi.

—

CESTA BOJOVNÍKA nabízí člověku nový život a tento život musí být skutečně zcela nový. Není možné si do něj přinést staré a špatné zvyky.

—

BOJOVNÍK VŽDY POUŽIJE první ze série událostí jako mapu či schéma, ze kterého vyčte, co bude následovat.

—

LIDSKÉ BYTOSTI MILUJÍ, když se jim říká, co mají dělat. Ale ještě raději se pohádají a neudělají to, co jim bylo řečeno. A tak se vždy zapletou do nenávisti k tomu, kdo jim to řekl první.

—

KAŽDÝ MÁ DOST OSOBNÍ SÍLY, aby něco uskutečnil. Trik bojovníka spočívá v tom, že svou osobní sílu přesune z oblasti svých slabostí do oblasti svého bojovnického úsilí.

—

VŠICHNI MŮŽEME *zřít*. Záměrně si však nepamatujeme, co jsme *zřeli*.

—

KOMENTÁŘ

Než jsem napsal knihu *Druhý kruh síly*, plynula léta. Don Juan už byl dlouho pryč a citace z této knihy jsou vzpomínky na to, co řekl, vzpomínky vyvolané novou situací a novým vývojem situace. V mém životě se objevila další osoba. Byla to Florinda Matusová ze skupiny dona Juana. Všichni učedníci dona Juana to chápali tak, že po jeho odchodu ona převzala závěrečnou část našeho výcviku.

"Dokud nebudeš schopen přijímat rozkazy od ženy, aniž by to narušovalo tvé bytí, nebudeš kompletní," řekl mi don Juan. "Ale ta žena nemůže být obyčejná žena. Musí to být někdo zvláštní, někdo, kdo má v sobě dostatek síly a nemilosrdnosti, aby ti nedovolil hrát si na šéfa, což je role, ve které si libuješ."

Pochopitelně jsem se jeho výrokům smál. Myslel jsem si, že jen žertuje. Ale pravda byla taková, že vůbec nežertoval. Jednoho dne jsme s Florindou Donner-Grauovou a Taišou Abelarovou společně odjeli do Mexika. Vešli jsme do obchodáku ve městě Guadalajara a tam jsme potkali Florindu Matusovou, tu nejúžasnější ženu, s jakou jsem se kdy setkal. Byla velice vysoká - přes sto devadesát centimetrů -, štíhlá, hubená a měla krásnou tvář. Byla stará a přesto velice mladá.

"Hej, tady jste," vykřikla, když nás spatřila. "Tři mušketýři! Ena, Tena a Týky! Hledala jsem vás všude!"

A bez dalšího mluvení převzala vedení. Florinda Donner-Grauová byla pochopitelně celá bez sebe nadšením. Taiša Abelarová zůstala jako vždy rezervovaná a já byl pobouřen, ba skoro vztekly. Bylo mi jasné, že takhle to nemůže fungovat. Měl jsem chuť se s tou ženou chytit, hned jak poprvé otevřela svá troufalá ústa a pronesla tu stupiditu: "Ena, Tena a Týky!"

Nějaké zvláštní síly, které jsem měl v záloze, mi však přišly na pomoc a zachránily mě před nepřátelskou či odmítavou reakcí. Nakonec jsem s Florindou vycházel skvěle, mnohem lépe, než bych se odvážil doufat. Vládla nám železnou rukou. Stala se nezpochybnitelnou královnou našich životů. Měla dost síly a odhodlání, aby uskutečňovala svůj příspěvek k našemu konečnému nejjemnějšímu vyladění. Pokud se nám něco nelíbilo, nikdy nám nedovolila, abychom upadli do sebelítosti nebo reptání. Byla úplně jiná než don Juan. Chyběla jí jeho střízlivá mysl, ale měla jiné kvality, které to vyvažovaly. Byla tak rychlá, jak je to jenom možné. Jeden pohled jí stačil k tomu, aby odhadla celou situaci a okamžitě jednala v souhlase s tím, co se od ní čekalo.

Jedním z jejích oblíbených kousků, který jsem měl ze všech nejraději, bylo to, že se svých posluchačů například vážně zeptala: "Víš někdo něco o tlaku a výtlačku v plynech?" Byla schopna podobnou otázku položit ve vší vážnosti. A když jí posluchači odpověděli: "Ne, nevíme o tom nic," pokračovala: "Takže můžu povídat co chci, je to tak?" A skutečně. Říkala, co ji napadlo. Někdy se jí podařilo splácet tak neuvěřitelné věci, že jsem se mohl sesypat smíchem.

Jiná její klasická otázka zněla: "Víš někdo něco o sítnici šimpanzů? Nikdo?" - a pak se pustila do povídání hrozných nesmyslů o tom, jak vypadá sítnice šimpanzů. Nikdy v životě jsem se tak nebavil. Byl jsem její obdivovatel a neochvějný následovník.

Jednou se mi na hřebenu stehenní kosti udělala píštěl. Byl to následek starého pádu do strže plné kaktusů. Zapíchlo se do mě tehdy pětasedmdesát trnů. Jeden z nich se buď nepodařilo vytáhnout úplně, nebo zanechal v ráně nějakou špínu a následkem toho se po letech vytvořila ona zmíněná píštěl.

Doktor mi tehdy řekl: "To nic není. Je to prostě hnis, který je nutno vypustit. Je to jednoduchá operace. Za pár minut je to možné vyčistit."

Radil jsem se o tom s Florindou a ona mi řekla: "Jsi nagual. Buď si to uzdrav sám, nebo chcépni. Nic mezi tím, žádná zadní vrátka. Aby se nagual nechal léčit doktorem, to by musel ztratit svou sílu. A aby nagual zemřel na fistuli? To by ale byla hanba!"

S výjimkou Florindy Donner-Grauové a Taiši Abelarové se ostatní učedníci dona Juana o Florindu nestarali. Byla pro ně hroznou osobou. Někým, kdo jim nikdy nepovolil svobodu, o níž se domnívali, že na ni mají právo. Nikdy nechválila jejich pseudovýzkumy šamanismu a zastavovala je, kdykoli jejich činnost směřovala mimo stezku bojovníka.

V textu knihy *Druhý kruh síly* je tento zápas zřetelně vylíčen. Ostatní učedníci dona Juana byli ztracené stádo. Vybíjeli se v egomanických výbuších, každý z nich táhl vlastním směrem a všichni zdůrazňovali svou vlastní důležitost.

Vše, co se v našich životech od onoho času událo, bylo hluboce ovlivněno Florindou Matusovou, ačkoli, že nikdy nezaujala pozici přímo v čele. Vždy byla osobou v pozadí, moudrá, legrační a nemilosrdná. Florinda Donner-Grauová a já jsme se ji naučili milovat tak, jak jsme dřív nikoho nemilovali. A když odešla, odkázala Florindě Donner-Grauové své jméno, klenoty, peníze, graciéznost a společenskou obratnost. Cítil jsem, že o Florindě Matusové nemohu napsat žádnou knihu a že pokud by se do této práce někdo pustil, musela by to být Florinda Donner-Grauová, její pravá dědička, její nejmilejší dcera. Já sám byl podobně jako Florinda Matusová jen figura v pozadí, kterou tu don Juan zanechal, aby zlomila osamělost bojovníka a aby se radovala ze své pouti světem.

CITACE Z KNIHY ***Dar Orla***

UMĚNÍ *snít* spočívá ve schopnosti použít obyčejné sny a přeměnit je v řízené vědomí pomocí zvláštní formy pozornosti, nazývané *pozornost snění*.

—

UMĚNÍ *stopování* je souborem postojů a postupů, které bojovníkovi umožňují vytěžit z každé situace to nejlepší.

—

BOJOVNÍKŮM SE DOPORUČUJE, aby neměli žádný hmotný majetek, na který by zaměřovali svou sílu. Doporučuje se jim, aby svou sílu zaměřili na ducha, na skutečný let do neznáma a ne na zbytečnosti.

Každý, kdo chce následovat cestu bojovníka, musí se zbavit nutkání něco vlastnit a držet.

—

KDYŽ SE BOJOVNÍK ZBAVÍ VŠECH OČEKÁVÁNÍ, přestanou ho ovlivňovat činy jiných lidí a řídící silou jeho života se stane zvláštní klid. Přijal jeden z aspektů života bojovníka - odstup.

—

ZŘENÍ JE DOVEDNOSTÍ TĚLA. Skutečnost, že našim smyslům dominuje zrak, tuto dovednost těla ovlivňuje a vytváří dojem, že zření je zpřaženo s viděním.

—

ZTRÁCENÍ LIDSKÉ FORMY je jako tobogan. Poskytne bojovníkovi svobodu nutnou k tomu, aby si vzpomněl, že se skládá z rovnocenných polí energie, což ho dál osvobozuje.

—

BOJOVNÍK VÍ, ŽE ČEKÁ, a ví také, na co čeká. A tak zatím co čeká, těší se pohledem na svět. To nejvyšší, čeho bojovník dosahuje, je vychutnání radosti z nekonečna.

—

BĚH BOJOVNÍKOVA OSUDU JE NEZMĚNITELNÝ. Zůstává pro něj výzvou, jak daleko na své cestě dojde a jak dokonalým se stane v rámci svých vymezených hranic.

—

ODSTUP není ještě automaticky moudrostí, nicméně je výhodou, protože bojovníkovi dovoluje, aby se na okamžik zastavil, přehodnotil situaci a znovu uvážil svou pozici. Aby však byl schopen tento zvláštní okamžik využít správně a odpovídajícím způsobem, musí bojovník bez umdlení bojovat celý život.

—

*Odevzдал jsem se zcela síle,
která řídí můj osud.
Na ničem nelpím, a tak nemám co bránit.
Nemám žádné myšlenky, a tak mohu prožít.
Nebojím se ničeho, a tak si mohu vzpomenout na sebe sama.*

*S odstupem a lehce
proletím za Orla a budu svoboden.*

—

PRO BOJOVNÍKA je mnohem snadnější dokonale fungovat v podmínkách nejvyššího vypětí, než býti dokonalým za normálních okolností.

—

LIDSKÉ BYTOSTI JSOU DVOJITÉ. Jejich pravá strana zahrnuje vše, co v sobě může obsáhnout rozum. Levá strana je oblastí nepopsatelných věcí, oblastí, která se nevejde do slov. Levá strana je patrně chápána celým tělem, je-li pochopení to správné označení. Proto tak vzdoruje pojmovému pochopení.

—

SÍLA, KTERÁ ŘÍDÍ OSUD všech žijících bytostí, je nazývána *Orlem*. Ne proto, že by skutečně byla orlem či něčím, co má s orlem co do činění. Ale proto, že se oku toho, kdo *zří*, jeví jako nezměrný černočerný orel stojící tak, jak orlové stávají, a sahající až do nekonečna.

—

VŠECHNY DOVEDNOSTI A MOŽNOSTI ŠAMANISMU, od těch nejmenších až po ty nejpřekvapivější, jsou obsaženy přímo v lidském těle.

—

OREL POŽÍRÁ VĚDOMÍ VŠECH BYTOSTÍ, které ještě před okamžikem žily na této zemi a které jsou teď mrtvé. Jejich vědomí stoupá k Orlovu zobáku jako hejno světlušek, aby se setkalo se svým majitelem, s příčinou toho, že žilo. Orel tyto křehké plamínky rozplétá, rozkládá je jako koželuh usně a pak je pojídá. Protože Orlovou potravou je vědomí.

—

OREL, který je silou ovládající osudy všech živých bytostí, odráží tyto živé bytosti všechny najednou a stejnoměrně. Je proto pro člověka bezúčelné se k Orlu modlit, prosit o výhody či očekávat od něj milost. Lidská část Orla je příliš bezvýznamná, aby pohnula celkem.

—

TATO SÍLA zaručuje každé živoucí bytosti, pokud po tom touží, možnost hledat a najít východ ke svobodě a projít jím ven. Všem, kteří jsou schopni *zření*, a všem stvořením, která tímto východem procházejí, je jasné, že Orel tento dar poskytuje proto, aby vědomí mělo pokračování.

—

PROJÍTÍ DO SVOBODY neznamena věčný život v tom smyslu, jak je věčnost normálně chápána - tedy věčné žití. Spíše to znamená, že si bojovník může ponechat své vědomí, kterého se lidé v okamžiku smrti normálně vzdávají. V okamžiku průchodu je tělo v celé své celistvosti prostoupeno věděním. Všechny buňky si najednou uvědomí sebe samy a současně i totalitu celého těla.

—

ORLŮV DAR SVOBODY není nic zaručeného. Je to šance mít šanci.

—

BOJOVNÍK SE NEMŮŽE OCITNOUT V OBLEŽENÍ. Býti obléhán znamená mít osobní vlastnictví, které může být zablokováno. Bojovník nemá na širém světě nic než svou dokonalost. A dokonalost nemůže býti ohrožena.

—

PRVNÍ PRINCIP UMĚNÍ STOPOVÁNÍ je ten, že si bojovníci sami vybírají bitevní pole. Bojovník nikdy nejde do bitvy, aniž by se seznámil s prostředím.

—

DRUHÝ PRINCIP UMĚNÍ STOPOVÁNÍ spočívá v odložení všeho, co je nepotřebné. Bojovník věci nekomplikuje. Jeho cílem je jednoduchost. Všechnu svou pozornost použije na to, aby se rozhodl, zda jít či nejít do bitvy. Protože každá bitva je bitvou o život.

A to je třetí princip umění stopování. Bojovník musí být připraven a ochoten postavit se v každém okamžiku k poslednímu boji. Ale nikdy jen tak halabala.

—

BOJOVNÍK SE UVOLNÍ A VZDÁ SE SEBE SAMA. Nebojí se ničeho. Jen tehdy síly, které vedou lidské bytosti, otevrou bojovníkovi cestu a pomohou mu. Jen tehdy. To je čtvrtý princip umění stopování.

—

KDYŽ SE SETKAJÍ S PŘEKÁŽKAMI, se kterými si nemohou poradit, bojovníci se na okamžik stáhnou. A nechají svou mysl bloudit a zabývají se něčím jiným. Čímkoli. To je pátý princip umění stopování.

—

BOJOVNÍCI STLAČUJÍ ČAS. To je šestý princip umění stopování. Každý okamžik má svou platnost. V boji o život je vteřina věčností. Věčností, která může rozhodnout o výsledku boje. Bojovníci jsou zaměřeni na vítězství, a proto stlačují čas. Bojovníci neplýtvají okamžiky.

—

ABY BYLO MOŽNO použít sedmého principu umění stopování, je nutné využít i všech předchozích šesti. Stopař se nikdy necpe dopředu. Vždy vykukuje z pozadí scény.

—

POUŽÍVÁNÍM VŠECH UVEDENÝCH PRINCIPŮ se stopaři naučí tři věci. Za prvé se naučí nebrat se nikdy vážně. Naučí se smát se sami sobě. Když se nebojíš, že budeš vypadat jako hlupák, můžeš udělat hlupáka z kohokoli. Za druhé se stopaři naučí nekonečné trpělivosti. Stopaři nikdy nespíchají, nikdy se neužírají. A za třetí se stopaři naučí schopnosti nekonečné improvizace.

—

BOJOVNÍCI STOJÍ ČELEM K PŘICHÁZEJÍCÍMU ČASU. Normálně se lidé staví čelem k času, který od nich odchází. Jen bojovníci to mohou změnit a postavit se čelem k času, který k nim přichází.

—

BOJOVNÍCI MAJÍ NA MYSLI JEDINOU VĚC: svou svobodu. Umřít a být sněden Orlem, to není žádné dobrodružství. Na druhou stranu proklouznout a osvobodit se, to je troufalost Orlovi.

KDYŽ BOJOVNÍCI MLUVÍ O ČASE, nemluví o něčem, co je měřeno ručičkami hodin. Čas je pro ně podstatou pozornosti. Orlovy emanace jsou vyrobeny z času, a když bojovník vstoupí do jiných aspektů sebe sama, začíná se seznamovat s časem.

BOJOVNÍK UŽ NEMŮŽE PLAKAT. Jediným výrazem jeho zoufalství je mrazení, které přichází z hlubin vesmíru. Je to jako by jedna z Orlových emanací byla zhotovena z čistého zoufalství, a když bojovníka zasáhne, je bojovníkovo mrazení nekonečné.

KOMENTÁŘ

Když jsem se probíral citacemi vybranými z knihy *Dar Orla*, prožíval jsem pozoruhodný pocit. Okamžitě jsem pocítil, jak se pevná smyčka *záměru* šamanů dávného Mexika stahuje tak živě jako nikdy předtím. A věděl jsem, bez stínu nejmenší pochyby, že výběr citátů z této knihy podléhá vedení svého *kola času*. Zároveň jsem věděl, že tak tomu bylo se vším, co jsem v minulosti udělal, včetně napsání knihy *Dar Orla*. A že je tomu tak se vším, co dělám. Například i s touto knihou.

Protože nejsem schopen tuto věc vysvětlit, mohu ji pouze pokorně přijmout. Že totiž šamani dávného Mexika používali jiný systém poznání a že mě složky tohoto jejich systému poznání mohou stále ještě ovlivňovat, a to v tom nejlepším, povznášejícím smyslu.

Díky úsilí Florindy Matusové, která mě uvedla do studia těch nejpracnějších variant standardních šamanských technik vynalezených dávnými šamany, jako je například rekapitulace, jsem mohl například nazírat své zkušenosti s donem Juanem se silou, kterou jsem si předtím nebyl schopen ani představit. Tento můj pohled na dona Juana Matuse tvoří páteř knihy *Dar Orla*.

Pro dona Juana Matuse znamenala rekapitulace znovuprožití a přeskupení událostí celého života, provedené jediným mávnutím. Nezdržoval se jemnostmi propracovaných variant této dávné techniky. Florinda byla na druhou stranu velice pečlivá puntičkářka. Po celé měsíce mě uváděla do aspektů rekapitulace, které nejsem dosud s to vysvětlit.

"To, co zažíváš, je rozlehlost bojovníka," vysvětlovala. "Tato rozlehlost v sobě obsahuje všechny ty techniky. Paráda. To nejdůležitější je však člověk, který je provádí a jeho touha je zevrubně prozkoumat."

Rekapitulací provedenou podle představ Florindy jsem dospěl k velice detailnímu a smysluplnému chápání dona Juana. Bylo to mnohem silnější, než když jsem s ním rozmloval. Byl to Florindin pragmatismus, který mi pomohl k neuvěřitelným vhledům do praktických možností, o které se nagual don Juan ani v nejmenším nestaral. Florinda byla pravý ženský pragmatik. Nedělala si o sobě žádné iluze, nesnila o své velikosti. Říkala, že je jenom oráč, který si nemůže dovolit vynechat jedinou brázdou.

"Bojovník musí postupovat velice pomalu," doporučovala. "A musí použít vše, co je na bojovníkově cestě použitelné. Jedna z nejpozoruhodnějších věcí, kterou jako bojovníci máme, je schopnost neochvějnou silou zaměřit svou pozornost na prožité události. Bojovníci jsou dokonce schopni zaměřit tuto pozornost i na lidi, se kterými se nikdy nesetkali. A výsledek tohoto cíleného zaměření je pokaždé stejný. Celou událost znovu zrekonstruuje. Bojovník získá zcela zapomenuté nebo i nové vzorce chování. Zkus to."

Poslechl jsem její rady a pochopitelně jsem se zaměřil na dona Juana. Vzpomněl jsem si na vše, co se ve kterémkoli okamžiku seběhlo. Vzpomněl jsem si na podrobnosti, které jsem si ani nesnažil zapamatovat. Díky Florindině práci jsem byl schopen rekonstruovat obrovské úseky společné činnosti s donem Juanem a odhalit podrobnosti, které mi tehdy zcela unikly.

Duch citátů z knihy *Dar Orla* se mě velice dotkl, protože tyto citáty znovu odhalily obrovský důraz, který don Juan kladl na složky svého světa, na cestu bojovníka jako ztělesnění toho, co člověk může dosáhnout. Důraz, který ho přežil a který je stále tak živý, jako kdysi. Někdy zcela vážně cítím, že don Juan nikdy neodešel. Došlo to tak daleko, že ho občas slyším chodit po domě. Ptal jsem se na to Florindy.

Řekla mi: "To nic není. To je jen prázdnota naguala dona Juana Matuse, která se tě dotýká bez ohledu na to, kam je v tom okamžiku zaměřena jeho pozornost."

Z její odpovědi jsem byl ještě víc zmaten, překvapen a sklíčen než předtím. I když byla Florinda osobou donu Juanovi nejbližší, byli vzájemně velice odlišní. Co však spolu sdíleli, byla prázdnota jejich osobností. Nebyli to už lidé. Don Juan jako osoba neexistoval. Místo jeho osobnosti tu byla sbírka historek, z nichž se každá vztahovala k situaci, o které právě mluvil. Didaktických historek, které nesly pečeť jeho střízlivého uvažování a jednoduchosti.

Florinda byla stejná. Byla plná historek. Ale její historicky vypovídaly o lidech. Šlo o jakési drby vyššího stupně, díky jejímu neosobnímu přístupu povýšené do poloh nepředstavitelné působnosti a nečekaného potěšení.

"Byla bych ráda, kdybys prozkoumal jednoho člověka, který se ti velice podobá," řekla mi jednoho dne. "Chci, abys ho rekapituloval, jako bys ho znal celý svůj život. V naší posloupnosti to byl mimořádný člověk. Jeho jméno bylo Elias, nagual Elias. Pro sebe jsem ho nazvala 'nagual, který ztratil nebesa'."

"Příběh vypráví o tom, že naguala Eliase vychoval jezuitský kněz, který ho naučil číst, psát a hrát na cembalo. Naučil ho i latinsky. Nagual Elias četl latinské texty plynule jako učenec. Byl předurčen k tomu, aby se stal knězem, ale byl Indián a Indiáni se tehdy do kněžské hierarchie nehodili. Vypadali příliš hrozivě, příliš temně, příliš indiánsky. Kněží pocházeli z vyšších společenských tříd. Z potomků Španělů, kteří byli hezcí, vstřícní, měli světlou pleť a modré oči. Vedle nich vypadal nagual Elias jako medvěd. Dlouho se však poctivě snažil, protože mu učitel sliboval, že Bůh dohlédne na jeho přijetí do kněžského stavu."

"Pracoval jako kostelník v kostele, kde jeho učitel působil jako kněz. Jednou přišla do kostela opravdová čarodějnice. Jmenovala se Amalia. Říká se, že to byla náhoda. Ať už to bylo jakkoli, nakonec kostelníka svedla. Zamíloval se do ní tak

hluboce a beznadějně, že skončil v chatrči naguala. A časem se stal naguaelem Eliasem. Někým, s kým bylo nutno počítat. Člověkem sečtělým a kulturním. Zdálo se, že role naguala je pro něj jako stvořená. Umožňovala mu anonymitu a efektivnost, které mu v normálním světě byly odepřeny."

"Byl snivec a natolik v tom vynikal, že ve stavu bez těla navštívil i ta nejjobskurnější místa vesmíru. Někdy odtamtud dokonce přinášel věci, které ho svým vzhledem zaujaly, věci, které byly nepochopitelné. Nazýval je ‚vynálezy‘. Měl jich celou sbírku."

"Chtěla bych, abys při rekapitulaci zaměřil svou pozornost právě na tyto vynálezy," nařídila mi Florinda. "Chtěla bych, abys je očichal a nahmatal svými rukama, ačkoli jsi je nikdy nespasířil a víš o nich jen proto, že ti to právě povídám. Abys mohl svou pozornost takhle zaměřit, musíš si vytvořit protihráče. Jako v rovnici z algebry, kdy se něco vypočítává pomocí třetího prvku. Když užiješ někoho jiného jako protihráče, budeš schopen vnímat naguala Juana Matuse s nekonečnou jasností."

Kniha *Dar Orla* je hloubkovou bilancí všeho, co se mnou don Juan prováděl, když ještě byl na tomto světě. Dojmy, které jsem z dona Juana získal díky své nově nabyté zručnosti v rekapitulaci, při které jsem používal naguala Eliase jako protihráče, byly mnohem intenzivnější než dojmy, které jsem z něj měl za jeho života. Dojmům získaným rekapitulací sice chybělo teplo života, ale zato měly přesnost neživých objektů, které člověk může zkoumat, jak srdce ráčí.

CITACE Z KNIHY ***Vnitřní oheň***

NENÍ ÚPLNOSTI BEZE SMUTKU A TOUHY, protože bez nich neexistuje ani střízlivá mysl, ani laskavost. A moudrost bez laskavosti a znalost bez střízlivé mysli nejsou k ničemu.

—

NEJVĚTŠÍM NEPŘÍTELEM ČLOVĚKA je jeho sebedůležitost. Protože to, co ho oslabuje, je pocit ublížení vyplývající ze skutků lidí, se kterými se stýká. Sebedůležitost nutí člověka k tomu, aby většinu svého života prožil v pocitu, že mu někdo či něco ubližuje.

—

ABY ČLOVĚK MOHL JÍT PO CESTĚ VĚDĚNÍ, musí mít velikou představivost. Na cestě vědění není nic tak jasné, jak by si to lidé přáli.

—

PAKLIŽE TEN, KDO *zří*, dokáže čelit malichernému tyranu, dokáže určitě čelit bez újmy i neznámu. A pak už vydrží i přítomnost nepoznatelného.

—

ZDÁ SE ZCELA PŘIROZENÉ předpokládat, že bojovník, který dokáže čelit neznámu, dokáže bez újmy čelit i malichernému tyranu. Ale tak tomu bezpodmínečně není. Právě spoléhání na tento předpoklad přivedlo vynikající bojovníky dávných časů do zkázy. Nic tak nevyhladí ducha bojovníka jako možnost čelit nesnesitelným lidem, kteří jsou u moci. Jen za těchto podmínek může bojovník získat střízlivou a vyrovnanou mysl, která je schopna vydržet tlak nepoznatelného.

—

NEZNÁMO JE NĚCO, CO JE PŘED ČLOVĚKEM ZAHALENO. Může být zakryto hrozivým kontextem, je však člověkem dosažitelné. Během daného času se pak neznámo může stát známým. Nepoznatelné je však na druhou stranu nepopsatelné, nepředstavitelné a neuskutečnitelné. Je to něco, co se nikdy nedovíme. A přece je tady a ve své nesmírnosti je současně hrůzyplné i oslňující.

—

VNÍMÁME. TO JE SKUTEČNOST. Ale co vnímáme, to už tak očividná skutečnost není. Naučili jsme se totiž, co máme vnímat.

—

BOJOVNÍCI ŘÍKAJÍ, že jenom díky našemu vnímání si myslíme, že jsme obklopení světem předmětů. Ve skutečnosti jsme však obklopení Orlovými emanacemi, které jsou těkavé, vždy v pohybu a přece věčně neměnné.

—

JEDNOU Z NEJVĚTŠÍCH CHYB neostříleného bojovníka je to, že má sklon k tomu, aby zapomněl na zázraky toho, co *zří*. Nechává se unést tím, že *zří* a je u vytržení z vlastní geniality. Ostřílený bojovník musí mít železnou disciplínu, se kterou musí překonat téměř nepřekonatelnou laxnost vrozenou lidské bytosti. Není tak důležité, že člověk *zří*. Důležité je, co si bojovník počne s tím, co *zří*.

—

JEDNOU Z NEJVĚTŠÍCH SIL v životě bojovníků je strach, protože je žene k tomu, aby se učili.

—

PRO TOHO, KDO *zří*, je očividné, že všechny živoucí bytosti pracují k tomu, aby zemřely. Smrt zastaví jedině vědomí.

—

NEZNÁMO JE STÁLE PŘÍTOMNO, ale je mimo dosah našeho normálního vědomí. Pro obyčejného člověka neznámo představuje pouze zbytečnou součást jeho života. Je pro něj zbytečné, protože obyčejný člověk nemá dostatek energie na to, aby ho uchopil.

—

JEDNOU Z NEJVĚTŠÍCH CHYB LIDSKÝCH BYTOSTÍ je to, že zůstávají upoutány k rozumovému popisu. Rozum nechápe člověka jako energii. Rozum se zabývá prostředky, které energii vytvářejí, ale nikdy ho nenapadne, že my sami jsme lepší než ony prostředky. Jsme organismy tvořící energii. Jsme bublinami energie.

—

BOJOVNÍCI, kteří vědomě získají totální vědomí, stojí za pohled. V okamžiku nabytí tohoto vědomí totiž shoří zevnitř. Jejich vnitřní oheň je stráví. A oni se za plného vědomí spojí s Orlovými emanacemi a proklouznou do věčnosti.

—

JAKMILE JE DOSAŽENO *vnitřního mlčení*, je možné vše. Metoda směřující k zastavení našeho vnitřního dialogu je stejná jako ta, pomocí které jsme byli naučeni k sobě mluvit. Byli jsme tomu naučeni povinně a bez váhání. Stejným způsobem musíme vnitřní rozmluvu i zastavit. Povinně a bez váhání.

DOKONALOST SE ODVÍJÍ od jediného činu, který musí být úmyslný a přesný a který musí mít trvání. Je-li tento čin udržen po určité době, vzniká cit nezlomného *záměru*, který pak může být aplikován na cokoli. Pokud se toto přihodí, cesta je volná. Jedna věc povede k věci další, dokud si bojovník neuvědomí své skutečné možnosti.

TAJEMSTVÍ VĚDOMÍ je v temnotě. Lidské bytosti jsou cítit tímto tajemstvím, věcmi, které jsou ne-vysvětlitelné. Vnímat je jinak je šílenství. A tak se bojovník nesnaží uchopit lidské tajemství rozumem.

JSOU MOŽNÉ DVA DRUHY USKUTEČNĚNÍ. Ten první je jen zbytečným tlacháním, výbuchem emocí a ničím víc. Ten druhý vychází z posunutí bodu soustředění. Není provázen emočním výbuchem, ale činem. Emoční uskutečnění přichází po letech, poté, co se bojovník využíváním nové pozice bodu soustředění dostatečně zpevnil.

TO NEJHORŠÍ, CO SE NÁM MŮŽE PŘIHODIT, je to, že zemřeme. A protože je to náš nezměnitelný osud, jsme vlastně svobodni. Ten, kdo už všechno ztratil, se nemá čeho bát.

BOJOVNÍK SE DO NEZNÁMA NEVYDÁVÁ Z CHAMTIVOSTI. Chamtivost patří jen do každodenního světa. K tomu, aby se vypravil do hrozivé osamělosti neznáma, potřebuje člověk něco více než chamtivost. Potřebuje lásku. Potřebuje lásku k životu, lásku k zápletkám a k tajemství. Potřebuje neuhasitelnou zvědavost a spoustu elánu.

—

BOJOVNÍK MYSLÍ JEN NA TAJEMSTVÍ VĚDOMÍ. Tajemství je vše, na čem záleží. Jsme živé bytosti. Musíme zemřít a vzdát se svého vědomí. Kdybychom však na tom mohli změnit jen kousíček, jaká tajemství by nás nutně očekávala? Jaká tajemství!

—

KOMENTÁŘ

Také kniha *Vnitřní oheň* vycházela z vlivu, který na můj život měla Florinda Matusová. V té době směřovala mou pozornost na naguala Juliana, který byl učitelem dona Juana. Z mého i Florindina podrobného zaostření na onoho člověka jsem pochopil, že nagual Julian Osirio byl význačný herec. Ale více než herec byl smyslný člověk, jehož jediným zájmem se stalo svádění žen. Jakýchkoli žen, se kterými se setkával během svého vystupování v divadle. Byl tak chlípný, že si zničil zdraví a nakazil se tuberkulózou.

Jeho učitel, nagual Elias, se s ním jednoho odpoledne setkal na otevřeném poli v okolí Duranga, kde Julian sváděl dceru bohatého statkáře. Julian začal z rozrušení krvácet a krvácení bylo tak prudké, že se ocitl na pokraj smrti. Florinda říkala, že nagual Elias *zřel*, že neexistuje žádný způsob, jak herci pomoci. Uzdravit ho nebylo možné, a tak jediné, co mohl nagual udělat, bylo zastavit krvácení, což také učinil. A pak se mu zdálo; že se sluší udělat herci následující návrh.

"V pět ráno odcházím do hor," řekl mu. "Čekej mě u východu z města. A buď tam! Když to neuděláš, umřeš, a to dřív, než si myslíš. Zachránit tě může jediné to, že půjdeš se mnou. Nikdy tě nedokáži vyléčit, ale budu moct odchýlit tvé neúprosné směřování do propasti, která označuje konec života. My všechny žijící bytosti směřujeme neúprosně do té propasti. Povedu tě tak, abys kráčel podél této nesmírné trhliny. Buď doleva či doprava. Pokud nespadneš, budeš žít. Nebudeš nikdy v pořádku, ale budeš žít."

Nagual Elias nic moc neočekával od herce, který byl líný, nepořádný, sebestředný a patrně i zbabělý. A tak byl příští ráno v pět hodin velice překvapen, když ho herec očekával na okraji města. Vzal jej do hor a za nějaký čas se herec stal naguelem Julianem. Tuberkulózním mužem, který se nikdy nevyléčil, ale který stále kráčel podél okraje propasti až do věku sto sedmi let.

"Samozřejmě je pro tebe neobyčejně důležité," řekla mi jednou Florinda, "zkoumat pouť podél propasti, kterou prošel nagual Julian. Nagual Juan Matus se o ni nestaral. Pro něj to nebylo důležité. Ale ty nejsi tak nadaný, jako byl nagual Juan Matus. Pro tebe jako bojovníka nemůže být nic nedůležité. Musíš k sobě

nechat volně přicházet všechny myšlenky, pocity i představy šamanů dávného Mexika."

Florinda měla pravdu. Neměl jsem dokonalost naguala Juana Matuse. Jak správně řekla, nic pro mě nemohlo být nedůležité. Potřeboval jsem každou pobídku, každou pomoc. Nemohl jsem si dovolit pominout jediný nápad či pohled šamanů dávného Mexika, bez ohledu na to, jak vzdálení se mi zdáli.

Zkoumat putování naguala Juliana podél propasti znamenalo, že jsem musel zaměřit svou rekapitulaci na to, co nagual Julian cítil v souvislosti se svým výjimečným bojem o přežití. Byl jsem vyděšen do morku kostí, když jsem zjistil, že boj tohoto člověka byl bojem o každou vteřinu. Proti sobě stálo na jedné straně jeho pevné odhodlání přežít a na straně druhé jeho neobyčejná smyslnost a ohrožující zvyk požitkářství. Jeho boj se neodehrával tu a tam. Byl to neustálý a disciplinovaný boj o udržení rovnováhy. Pouť podél propasti představovala bojovníkův boj vybičovaný do té míry, že každá vteřina byla rozhodující. Jeden jediný okamžik slabosti by naguala Juliana srazil do oné propasti.

Nicméně pokud udržel svou pozornost, slábl důraz na to, co dona Florinda nazývala okrajem propasti, tlak, kterému byl vystaven. Ať vnímal cokoli, nevypadalo to už tak hroživě jako v době, když jeho staré zvyky vymáhaly svou daň. Pripadalo mi, že když vnímám naguala Juliana v těchto chvílích, rekapituluji jiného člověka. Člověka daleko klidnějšího a vyrovnanějšího.

CITACE Z KNIHY *Síla ticha*

NENÍ TO TAK, že by se bojovník postupně naučil umění šamanismu. Spíše se během času naučí neplýtvat energií. Tato uspořádaná energie mu umožní zacházet s energetickými poli, která jsou pro něj normálně nedosažitelná. Šamanství je stav vědomí, schopnost používat energetická pole, která se při vnímání každodenního světa, jak ho známe, nepoužívají.

—

VE VESMÍRU EXISTUJE nezměřitelná a nepopsatelná síla, kterou šamani nazývají *záměrem*. Vše, co ve vesmíru existuje, je s tímto *záměrem* propojeno spojovacím článkem. Bojovníci se zaměřují na zkoumání, porozumění a využití právě tohoto spojovacího článku. Snaží se ho především zbavit nečistot, které jeho účinky tlumí a které jsou výsledkem soustředění na každodenní život. Na této úrovni lze šamanismus popsat jako proces čištění spojovacího článku, který šamana propojuje se *záměrem*.

—

PRO ŠAMANY JE ŽIVOTNĚ DŮLEŽITÉ zabývat se svou minulostí. Nikoli však svou osobní minulostí. Pro šamany minulost znamená to, co jiní šamani uskutečnili v dávných časech. Touto minulostí se zabývají, aby získali protihráče. Pouze šamani hledají v minulosti protihráče. Nalezení protihráče pro ně znamená možnost zkoumat *záměr*.

—

TAKÉ NORMÁLNÍ LIDÉ ZKOUMAJÍ MINULOST. Ale zkoumají svou osobní historii pro osobní účely. Poměřují se s minulostí, ať už svou či s historií daného období, aby našli ospravedlnění pro současné či budoucí chování a našli pro sebe vzory.

—

DUCH SE BOJOVNÍKU ZJEVUJE na každém rohu. To však není celá pravda. Celá pravda je, že se stejnou intenzitou a stejně důsledně se zjevuje každému. Ale pouze bojovník je na tato zjevení neochvějně připraven.

—

BOJOVNÍCI HOVOŘÍ O ŠAMANISMU jako o magickém, tajemném ptáku, který na chvíli přerušil svůj let, aby dal lidem naději a účel. Bojovníci žijí pod křídly tohoto ptáka, kterého nazývají *ptákem moudrosti* či *ptákem svobody*.

—

PRO BOJOVNÍKA JE DUCH ABSTRAKCIÍ, protože jej zná beze slov či dokonce myšlenek. Je abstrakcí, protože ho bojovník nemůže pochopit. A přesto bojovník s tímto duchem zachází bez nejmenší touhy či možnosti jej pochopit. Rozpoznává jej, vábí jej a svádí, je s ním jedna ruka a vyjadřuje ho svými činy.

—

SPOJOVACÍ ČLÁNEK mezi obyčejným člověkem a *záměrem* je prakticky mrtvý. Když bojovníci začínají svou pouť, je jejich spojovací článek k nepotřebě, protože nereaguje spontánně. Aby tento článek oživil, potřebují bojovníci pevný a úporný účel. Zvláštní stav mysli, který je nazýván *nezlomným záměrem*.

MOC ČLOVĚKA JE NEVYČÍSLITELNÁ. Smrt existuje jen proto, že ji *zaměříme* od okamžiku našeho narození. *Záměr* smrti může být dočasně odložen tím, že přinutíme bod soustředění k migraci.

UMĚNÍ STOPOVÁNÍ SPOČÍVÁ v tom, že se naučíš všechny triky svého převleku a naučíš se je tak dokonale, že tvůj převlek nikdo neodhalí. Abys to dokázal, musíš být nemilosrdný, prohnaný, trpělivý a laskavý. Nemilosrdnost nesmí sklouznout do nelítosti, prohnanost do krutosti, trpělivost do netečnosti a laskavost do bláznovství.

ČINY BOJOVNÍKŮ MAJÍ SVŮJ KONEČNÝ ÚČEL, ale tento účel nemá nic společného s osobním ziskem. Obyčejný člověk jedná, jedině když je nějaká naděje na zisk. Bojovník nejedná pro zisk, jedná pro ducha.

ŠAMANŠTÍ ZŘECI DÁVNÝCH ČASŮ si pomocí svého *zření* poprvé všimli, že jakékoli neobvyklé chování způsobuje otřesy bodu soustředění. Brzy objevili, že je-li neobvyklé chování systematicky praktikováno a moudře zaměřeno, přinutí bod soustředění k tomu, aby se pohnul.

Tiché vědění NENÍ NIC JINÉHO než přímý kontakt se *záměrem*.

ŠAMANSTVÍ JE POUŤ, KTERÁ KONČÍ NÁVRATEM. Poté, co bojovník sestoupil do pekla, se vítězně vrací k duchu. A přináší z pekla trofeje. Jednou z těchto trofejí je porozumění.

—

PROTOŽE JSOU STOPAŘI, bojovníci rozumějí lidskému chování do nejmenších podrobností. Například chápou, že lidé jsou stvoření, která jsou závislá na souborech informací. Člověk se stává učencem či expertem ve svém oboru, pakliže pozná daný soubor informací do všech podrobností.

—

BOJOVNÍCI VĚDÍ, že když normálnímu člověku selže jeho soubor informací, buď tento soubor rozšíří, nebo se jeho svět sebereflexe zřítí. Normální člověk je však svůj soubor informací schopen rozšířit jen o ty informace, které neprotiřečí řádu, na jehož základě byl soubor vybudován. Pokud jsou nové informace se souborem v protikladu, lidský rozum se zhroutí. Rozum představuje totiž právě tento soubor. A na to spoléhají bojovníci, když se snaží prolomit zrcadlo sebereflexe.

—

BOJOVNÍCI NEMOHOU NIKDY POSTAVIT MOST, který by je propojil s normálními lidmi. Pokud by po tom lidé zatoužili, sami by museli postavit most, který by je spojil s bojovníky.

—

ABY NĚKDO MOHL POCHOPIT TAJEMSTVÍ šamanismu, musí do něj sestoupit duch. Pouhá přítomnost ducha pak pohne lidským bodem soustředění do určitého místa. Toto místo je nazýváno *místem bez lítosti*.

—

PŘEMÍSTĚNÍ BODU SOUSTŘEDĚNÍ do *místa bez lítosti* nepředstavuje žádnou dlouhou proceduru. Duch se člověka dotkne a jeho bod soustředění se pohne. Tak je to jednoduché.

—

POKUD CHCEME DOVOLIT MAGII, aby se nás zmocnila, je potřeba jedině. Je potřeba zbavit svou mysl pochybností. Jakmile jsou pochybnosti zahrnány, je možné všechno.

—

LIDSKÉ MOŽNOSTI JSOU TAK OBROVSKÉ a tajemné, že si bojovníci místo přemýšlení o nich vybrali jejich využití. Aniž by měli naději, že jim kdy porozumí.

—

VŠE, CO BOJOVNÍCI DĚLAJÍ, vychází z pohybů jejich bodu soustředění. A tyto pohyby závisí na množství energie, které mají bojovníci pod kontrolou.

—

KAŽDÝ POHYB BODU SOUSTŘEDĚNÍ vede adepta ven z nadbytečného zaujetí sebou samým. Šamani věří, že je to právě pozice bodu soustředění, která z moderního člověka vytváří vražedného egoistu, bytost zcela zaujatou představou sebe sama. To, že moderní člověk ztratil veškerou naději návratu ke zdroji všeho, ho nutí, aby hledal útočiště ve svém sobectví.

—

CÍLEM CESTY BOJOVNÍKA je svržení nadvlády sebe-důležitosti. A vše, co bojovník dělá, je zaměřeno k dosažení tohoto cíle.

—

ŠAMANI STRHLI ŠKRABOŠKU SEBEDŮLEŽITOSTI a zjistili, že se jedná o sebelítost převlečenou za něco jiného.

—

V KAŽDODENNÍM ŽIVOTĚ je velice snadné vzít zpět slovo či rozhodnutí. Jedinou nevratnou skutečností každodenního života je smrt. Ve světě šamanů může být naopak odvolána normální smrt, ale ne slovo šamana. Ve světě šamanů nelze rozhodnutí změnit či revidovat. Jakmile je jednou učiněno, platí provždy.

—

JEDNOU Z NEJDRAMATIČTĚJŠÍCH OKOLNOSTÍ lidského bytí je děsivé propojení hlouposti a sebereflexe. Je to hloupost, která nutí normálního člověka, aby zavrhl vše, co neodpovídá jeho sebereflexivnímu očekávání. Jako normální lidé jsme například slepí k nejpodstatnějšímu kousku vědění, které je člověku přístupné. K existenci bodu soustředění a ke skutečnosti, že se tento bod může pohybovat.

—

TO, ŽE SE RACIONÁLNÍ ČLOVĚK drží zuby nehty své představy sebe sama, je výrazem jeho nekonečné hlouposti. Zcela přehlíží skutečnost, že podstata šamanismu nespočívá v žádných zaklínáních či čarodějných kouzlech, ale ve svobodě vnímat nejen svět, který je daný, ale i vše ostatní, co je člověku dostupné. Třese se před možností svobody. A svoboda je tady, na dosah ruky.

—

LIDSKÉ TRAMPOTY pramení ze skutečnosti, že lidé své skryté zdroje intuitivně vnímají, ale neodvážejí se je používat. Proto bojovníci říkají, že stav člověka je dán bojem mezi jeho hloupostí a nevědomostí. Přitom se lidé, dnes více než kdy jindy, potřebují seznámit s novými představami, které by pracovaly s jejich vnitřním světem. A to nikoli představami sociologickými, ale šamanskými. Představami, které se týkají člověka stojícího tváří v tvář neznámu, tváří v tvář své osobní smrti. Dnes, víc než kdy jindy, se lidé potřebují naučit tajemství bodu soustředění.

—

DUCH NASLOUCHÁ JEN TEHDY, pokud s ním řečník rozmlouvá gesty. Tato gesta však nepředstavují pohyby těla či vizuální znaky. Představují činy skutečného odříkání, skutky štědrosti a ryzí humor. Jako gesto určené duchu bojovníci ze sebe vydají to nejlepší a tiše to obětují abstraktnímu principu.

—

KOMENTÁŘ

Poslední kniha o donu Juanovi, kterou jsem napsal pod vlivem Florindy Matusové, byla *Síla ticha*. Název, pod kterým kniha vyšla, vybral můj nakladatel. Můj původní název zněl *Vnitřní ticho*. V době, kdy jsem na této knize pracoval, se pro mě stával velice abstraktní způsob, kterým svět vnímali šamani dávného Mexika. Florinda se snažila ze všech sil, aby mě z tohoto pohlcení abstrakcí vyvedla. Snažila se převést mou pozornost na jiné aspekty dávných šamanských technik, nebo se mě snažila přesměrovat tím, že mě šokovala skandálním chováním. Ale to vše bylo málo. Nic mě nemohlo odklonit z mého zjevně rezolutního směřování.

Síla ticha představuje intelektuální přehled myšlenek šamanů dávného Mexika v jejich nejabstraktnější podobě. Při práci na knize jsem se nechal ovlivnit jejich touhou pochopit své učení jakýmsi kvaziracionálním způsobem. Florinda mi vysvětlila, že tito šamani skončili jako velice chladní a odtržení lidé. Všechno teplo z nich vymizelo. Byli pohlceni svým hledáním. Jejich lidský chlad byl vlastně snahou vyrovnat se s chladem nekonečna. Dosáhli úspěchu v tom směru, že změnili své lidské oči tak, aby se vyrovnaly chladným očím neznáma.

Cítil jsem to sám u sebe a zoufale se snažil obrátit proud do protisměru. Dosud jsem neuspěl. Mé myšlenky se stále víc a víc podobají myšlenkám, které ovládaly ony šamany na konci jejich pouti. Ne že bych se nesmál. Naopak, můj život je nekonečnou radostí. Ale současně je nekonečným, nemilosrdným bojem. Nekonečno mě pohltí a já na to chci být připraven. Nechci, aby mě nekonečno rozpustilo v nic, protože v sobě mám lidské touhy, vřelou účast a příchyllost, jakkoli jsou tyto emoce neurčité. Ze všeho nejvíc na světě se chci podobat oněm lidem. Nikdy jsem je neznal. Jediní šamani, které jsem poznal, byli don Juan a jeho skupina. Ti však vyjadřovali něco, co bylo velice vzdáleno od chladu a odstupu, které jsem cítil u oněch vzdálených lidí.

Díky vlivu, který na můj život měla Florinda, jsem se naučil dokonale zaměřit svou nekolísající pozornost na pocity a nálady lidí, které jsem nikdy neznal. Zaměřil jsem svou schopnost rekapitulace na nálady oněch šamanů a beznadějně jsem v nich zůstal uvězněn. Florinda tento můj stav nepovažovala za konečný. Dělal si ze mě legraci a otevřeně se mi vysmívala.

"Tvůj stav jen vypadá jako konečný," řekla mi. "Ale není. Přijde okamžik a změníš kolbiště. Možná zavrhneš všechny úvahy o šamanech dávného Mexika. Možná odhodíš i myšlenky a představy o šamanech, se kterými jsi tak těsně pracoval. Třeba i představy o nagualovi Juanu Matusovi. Můžeš jeho bytí zcela odmítnout. Vždyť víš. Pro bojovníka neexistuje nic nemožného. Jeho cit pro improvizaci je tak vyhraněný, že vyrobí cokoli z ničeho. Žádné prázdné cokoli, ale něco, s čím lze pracovat, co je užitečné. Vždyť víš. Není to tak, že na ně zapomeš. Ale v určitém okamžiku, než se vrhneš do propasti, pokud máš na to, abys kráčet podél jejího okraje a neodchýlil se stranou, dojdeš k šamanskému pochopení řádu a stability, který se k tobě bude hodit daleko víc než tvá fixace na šamany dávného Mexika."

Florindina slova zněla jako hezké a nadějně prorocství. Snad měla pravdu. Samozřejmě, že měla pravdu v tom, že možnosti bojovníka jsou bez hranic. Jediný problém spočívá v tom, že abych získal jiný pohled na řád světa a na sebe sama, pohled, který by víc odpovídal mé přirozenosti, musím napřed kráčet podél okraje propasti. Ale já mám pochybnosti, zda mám dostatek odvahy a síly, abych tento čin vykonal.

Ale kdo to může vědět?

Info o původní knize

Carlos Castaneda
KOLO ČASU

Z anglického originálu *The Wheel of Time*, vydaného nakladatelstvím
LA Eidolona Press, Los Angeles 1998, přeložil Miroslav Krůta

Odpovědný redaktor Vladimír Novotný
Připravil Martin Třešňák

Vydalo nakladatelství a vydavatelství
VOLVOX GLOBATOR,
Prvního pluku 7, 186 00 Praha 8,
jako svou 375. publikaci
Vydání první
Praha 1999

VOLVOX na WWW: <http://www.volvox.cz/>

Tento soubor byl stažen z GARAGE: <http://garage.spider.cz/>